

# Стенографски дневник

НА

## 15. заседание

Четвъртък, 9 декември 1948 г.

Открито в 15 ч. 30 м.

Председателствувал подпредседателят Атанас Драгиев.

Секретари: Първа Димитрова и Тодор Тихолов.

### СЪДЪРЖАНИЕ

| Съобщения:                                      | Стр. | Стр.                                               |
|-------------------------------------------------|------|----------------------------------------------------|
| Отпуски                                         | 203  | продължение на разискванията и приемане) 203, 208  |
| Дневен ред:                                     |      | Говорил: м-р проф. д-р Иван Стефанов . . . . . 203 |
| Законопроекти:                                  |      | 2. За митниците. (Първо четене) . . . . . 208      |
| 1. За общественото осигуряване. (Първо четене — |      | Говорили: Димитър Милков . . . . . 216             |
|                                                 |      | М-р проф. д-р Иван Стефанов . . . . . 217          |
|                                                 |      | Дневен ред за следващото заседание . . . . . 218   |

**Председателствувал Атанас Драгиев:** (Звъни) Има нужното число народни представители. Обявявам заседанието за открито.

(Отсъствуват: д-р Александър Георгиев, Али Чепчиев, Анастас Циганчев, Ангел Бъчваров, Ангел Стоев, Андрей Михайлов, Атанас Биволарски, Билял Мурадов, Борис Николов, Васил Василев Диков, Ватил Иванов Василев, Витко Иванов, Вера Начева, Ганю Златинов, Генчо Райков, Георги В. Георгиев, Георги Григоров, Георги Генев, Георги Хайдутев, Георги Малинов, Георги Босолов, Горан Ангелов, Господин Гочев, Груди Атанасов, Грую Папучкиев, Деню Попов, Димитър Димов, Димитър Чорбаджиев, Димитър Греков, Димитър Петров, Димо Костадинов, Дойчо Чолаков, Дочо Шипков, Елена Гавраилова, Ефрем Митев, Жейка Хардалова, Желю Тончев, Запрян Ташев, Иван Василев, Иван Димитров, Иван Евтимов, Иван Попов, Иван Делев, Иван Зурлов, Иван Мамиров, Иван Чуков, Илия Добрев, Илия Игитов, Йордан Попов, Йордан Костов, Йорданка Долапчиева, Константин Русинов, Коста Спасов, Костадин Велев, Крум Милушев, Лидмил Стоянов, Магда Димитрова, Марин Маринов, Мата Тюркеджиева, Мустафа Билялов, Неделчо Шарабов, Недялка Душкова, Никола Минчев, Никола Айлъков, Никола Станев, Никола Палагачев, Никола Янев, Нисим Исаков, Петър Бабаков, Петър Вомбов, Петър Ковачев, Петър Панайотов, Петър Перелов, Петър Янчев, Сава Дълбоков, Слав Баджаков, Стефан Готев, Спаска Воденичарска, Станка Христова, Станю Василев, Стела Благоева, Стойне Лисийски, Стойно Гауров, Стоян Гюров, Стоян Петровски, Тано Цолов, Тодор Атанасов, Тодор Янакиев, Христо Гюлеметов, Христо Пунев, Цаню Григоров, Цветана Киранова, Юсеин Шолев, Янко Комитов и Янчо Георгиев)

Съобщавам на народните представители, че председателството е разрешило отпуск на следните народни представители: Александър Ковачев — 1 ден, Иван Тренчев — 4 дни, Асен Атанасов — 1 ден, Атанас Биволарски — 4 дни, Витко Иванов — 4 дни, Гани Радев — 1 ден, Георги В. Георгиев — 2 дена, Иван Бешев — 1 ден, Исмаил Сарходжов — 2 дена, Йордан Панайотов — 8 дни, Йорданка Долапчиева — 2 дена, Коста Спасов — 4 дни, Любомир Казаков — 1 ден, Манол Златков — 2 дена, Недялка Душкова — 10 дни, Никола Баланджиев — 1 ден, д-р Никола Кръшков — 1 ден, Петър Йовчев — 1 ден, Стамо Камаринчев — 1 ден, Стоян Паликршев — 2 дена, Хафуз Гепджев — 1 ден, Трифон Тодоров — 1 ден и Станко Григоров — 14 дни.

Пристъпваме към първата точка от дневния ред:

**Първо четене на законопроекта за общественото осигуряване — продължение на разискванията.**

Има думата д-р. министър на финансите.

**Министър проф. д-р Иван Стефанов:** (От трибуната. Посрещнат с ръкопляскания) Другари и другарки народни представители! Аз с признателност отбелязвам, че другарите, които се изказаха по законопроекта за общественото осигуряване, дадоха значителни разяснения върху неговите най-важни постановления и изказаха одобрения на всички основни начала, които са били взети под внимание при изработването на законопроекта и които са намерили израз в неговите постановления.

Въпреки отчасти достатъчно подробните разбори, които се направиха на законопроекта, аз считам, че ще трябва да се сприя също така върху някои основни законоположения, защото все още има какво да се разясни в тази така сложна материя, за да няма никакви недоразумения и да не се създават настроения, които не отговарят на днешните условия и на днешните възможности на Народната република.

Позволете ми преди всичко да отбележа, че законопроектът се работи повече от шест месеца от специална комисия, която по предложение на д-р. Георги Димитров, министър-председател на републиката, биде натоварена с изработването на един проект за коренно преустройство на нашето общественно осигуряване. В тази комисия, под председателството на министъра на финансите, се работи усилено през тези шест месеца. Към усилията на другаря Йордан Анастасов, директор на Института за общественото осигуряване, на д-р. Петър Антов, директор на пенсията, на д-р. Славчо Котляров от Централния съвет на Общия работнически професионален съюз и на д-р. Георги Манев, помощник-министър на финансите, бяха прибавени усилията на значителен кръг първи помощници на другарите Анастасов и Антов от Института за общественото осигуряване и от Дирекцията на пенсията, както и усилията на няколко сведущи лица, известни не само у нас като актьори и въобще владеещи материята по осигурителното дело, и по-специално по общественото осигуряване.

В много случаи комисията е правила многократно проучване на един и същ въпрос, за да може да намери такова решение, което да даде максимално удовлетворение на съществуващите потребности на съответния кръг лица, сегашни или бъдещи пенсионери, и освен това да съобрази решението на даден въпрос с възможностите, които ние имаме в момента.

Работата на комисията се затрудняваше и от това, че трябваше да се преодолее едно доста обръкано състояние на нашето общественото осигуряване, създадено с множество закони, правилници, устави на отделни пенсионни фондове и т. н. Трябваше това разнообразие, този хаос, може да се каже дори, да се преодолее, и то така, че да се създаде едно обществено осигуряване, което да отговаря както на изискванията на Димитровската републиканска конституция, така и на новата обстановка.

Аз не мога да не изразя благодарността на Правителството и моята лична благодарност на другарите, които работиха в комисията, а така също и на всички организации, които, след като им бъде представен първоначалният проект на комисията, дадоха ценно съдействие, за да се внесе по-голяма яснота, да се доразработят някои въпроси, които по една или друга причина са останали неокончателно разработени. На първо място между всички тези организации трябва да помена тук нашия славен Общ работнически професионален съюз, който ни оказва извънредно ценна подкрепа в тази сложна работа. Много от препоръките на Централния съвет на Общия работнически професионален съюз бидоха възприети от комисията, и то само за благо на делото, за подобряване качеството на представения законопроект. Е, имало е въпроси, по които ние не можахме да се съгласим докрай, но по които все пак в края на краищата постигнахме съгласие преди приемането на законопроекта от Министерския съвет.

Аз трябва да изкажа благодарност към законодателната комисия на Великото народно събрание, която с много голямо търпение работи в течение, ако не се лъжа, на повече от две седмици върху законопроекта, за да може да му даде във всяко отношение изискала форма и да уточни съдържанието на всеки текст, както и да внесе някои изменения по същество, които се налагат от съобразяването на постановленията в разните части на този голям и сложен законопроект.

Драги другари и другарки народни представители! След 9 септември се направиха няколко съществени крачки за подобряване на нашето пенсионно дело. Така например през 1946 г. се установи свързаността между двата основни носители на общественото осигуряване у нас: Института за обще-

ствено осигуряване от една страна и Държавния пенсионен фонд от друга страна. До 1946 г. участието на всеки от тези два носителя на общественото осигуряване у нас беше независимо едно от друго.

Ако един чиновник, който е работил 20 години на държавна или общинска служба, по една или друга причина излезе от държавната служба и отиде да работи в едно частно предприятие, той автоматически става осигурен вече при Института за обществено осигуряване и губи 20-то години, прослужени на държавна или общинска служба; той трябва отново да натрупа нужното участие, за да може въобще да бъде пенсиониран. И обратно: ако едно лице, работило в едно частно предприятие, се прехвърли на държавна служба, то губи опова, което е получило като право на участие в осигуровката, като осигурен при Института за обществено осигуряване.

Вие си спомняте, че съществуваше едно такова дружество — «Старини» ли беше, как се казваше, не помня — което си беше поставило за цел да защитава и да извоюва права за онези чиновници, които са стигнали близо до оня необходим минимум изслужено време, което дава право на пенсия, но по една или друга причина не са го достигнали.

Затуй тази първа крачка в това отношение, направена през 1946 г., има много голямо значение. С това включване или скачване на двата най-важни носители на общественото осигуряване — Института за обществено осигуряване и Държавния пенсионен фонд — се даде възможност, всеки трудещ се, където и да работи той, на държавна служба или в частно предприятие, кооперативно предприятие и т. н., да може да продължава своето участие в общественото осигуряване без прекъсване. С това отпадна пуждата от всякакви дружества «Старини» или друга подобна организация, която да иска да извоюва права за оцетените свои членове.

На второ място премахна се обособяването на осигуровката за умствени работници, което стана през 1941 г., и с това се допринесе за едно значително подобряване на нашето обществено осигуряване и се премахна онова изкуствено разделение между умствени и физически работници, което даже не даваше никакви особени привилегии на умствените работници.

На трето място създаде се здравната застраховка за чиновниците и пенсионерите. И най-сетне на няколко пъти бяха увеличавани размерите на пенсията както на пенсионерите при Държавния пенсионен фонд, така и на пенсионерите при Института за обществено осигуряване, за да се държи поне отчасти сметка за обезценяването на националната монета, което биде предизвикано от противонародната политика на фашистките управници. Бяха повишени също така и пенсията на земеделците, като се разшири правото за получаване пенсия и върху инородните земеделци-стопани, които бяха изключени по фашисткия закон, както и върху жените земеделци-стопани.

Сега обаче с представения на вашето внимание законопроект за общественото осигуряване се прави действително преустройство на общественото осигуряване, като се създава една единна система на обществено осигуряване, като се премахва разпокъсаността в тази област у нас и се отстраняват всички онези неща, които останаха от ретроградната и реакционна политика на българската буржоазия в тази област. Същевременно се цели едно пълно съобразяване на нашето обществено осигуряване с постановленията на Димитровската конституция и с новата обстановка.

Наистина това преустройство на общественото осигуряване у нас е епохално историческо дело — както тук се изтъкна на няколко пъти от тази трибуна — защото от една страна се държи сметка за големите преобразования в нашата икономика, причинени от национализацията на предприятията, премахването въобще на икономическата основа на българската буржоазия и от друга страна като се съобразяваме с наличността на едно доста вече закрепнало, възмъжало планиране на нашето народно стопанство, което вече приключва своя опит двегодишния народостопански план и се нагърби с изработването на първата петилетка у нас, на първия перспективен петгодишен план за развитието на нашето народно стопанство и на Народната република България.

Скъса се с оная практика и организация, при която се губеше значително време и сили, за да се поддържа в ред сметките на всяко отделно предприятие по отношение на обществените осигуровки. В това отношение има едно голямо опростяване. Вместо да се изчислява на всяко лице, заето в отделно предприятие и учреждение, съответната вноска, която да отговаря точно на неговите индивидуални особености, сега се изчислява една глобална сума в проценти от онези суми, които се плащат като заплати, надници и възпаражения за работници и служители в предприятията, учрежденията и т. н. Това нещо не можеше да стане преди национализацията в нашата страна.

В какво се състои преустройството? Създава се единен Държавен институт за обществено осигуряване, който обхваща всички прояви на общественото осигуряване у нас. Този институт, разбира се, има единно ръководство, което се поема относно общите линии на работата от един управителен съвет, в който болшинството на гласовете е дадено на представителите на Общия работнически професионален съюз и в който участвуват представители на съответните министерства, най-близо заинтересувани в работата на института, каквито са Министерството на труда, към което министерство се създава този институт, Министерството на финансите, поради големата заинтересованост на държавното съкровище поради натрупването на значителни средства в този институт, и Министерството на народното здраве, което има да отправява една от важните функции в общественото осигуряване, именно обезпечаване на действително задоволително и качествено

здравно обслужване на трудещите се у нас. Освен това в управителния съвет са представени още Общият земеделски професионален съюз и Общият занаятчийски професионален съюз.

От друга страна непосредственото управление работата на ръководството, на текущите дела в института е поверено на управител и подуправител с техните помощници, завеждащи отделните ресори на института. В института няма безразборно размесване на всички видове осигуровки, нито пък се провежда изравнено обслужване на различните категории осигуровки. Съобразявайки се с изискванията на преходния период, законопроектът предвижда в института да има отделни сметки за всяка осигуровка, да може да се следи нейното развитие, да може да се установява във всеки даден момент финансовото състояние, дали средствата, които се събират за дадена осигуровка, са достатъчни, прекалено много, или пък показват признаци на недостиг, за да могат своевременно да се вземат мерките, които се налагат от едно или друго незадоволително развитие на отделната осигуровка.

От друга страна за отделните категории осигурени лица законопроектът предвижда различно обслужване вследствие различната включеност на тези категории в обществения сектор на нашия стопански живот. Същевременно обаче законопроектът държи сметка, че съществуващото положение е действително едно преходно положение, че ние с всеки изминат ден ще изживяваме, и то все по-бързо, преливане от сектора, който е останал още извън обобщественото стопанство, към обществения сектор. Пред наши очи става това велико дело на преустройство на нашето стопанство и на нашето общество, в което преустройство са включени вече и най-затънтите селца и колиби. На всички ни е известно как развитието на трудовите кооперативни земеделски стопанства изненадва с все повече засилващото се темпо.

Създаването на този единен Държавен институт за обществено осигуряване, разбира се, ще създаде редица възможности за опростяване и рационализация на цялата работа по управлението на обществените осигуровки в нашата страна. Не може да има никакво съмнение, че самото поставяне в един институт на разните видове осигуровки, които сега са разпокъсани, ще даде по-голяма възможност на единното ръководство да използва опита в една област за незабавно или скорошно подобряване положението в друга област, отстраняването на евентуални недъзи и грешки, използвайки опита в онези сектори на работа, в които е направен най-голям прогрес.

Несъмнено е също така, че създаването на този единен Държавен институт за обществено осигуряване ще даде максимални възможности за използване на по-съвършена техника в деловодството на самия институт. А понеже тук се касае за работа със стотици хиляди сметки, то всякаква рационализация в работата, всякакви прилагане на по-съвършена техника може да даде не само големи икономии, но същевременно и едно много по-добро обслужване на такъв широк кръг заинтересувани от общественото осигуряване, който кръг се почти слива с целия български народ, както това ще видим по-нататък.

В това се състои устройството на този бъдещ голям институт, който ще бъде и проводник на държавната политика в областта на обществените осигуровки въобще. Ние имаме у нас кадри, които ще могат да овладяят това голямо и сложно дело. И аз мисля, че няма да бъде прекалена неспособност, ако кажа, че можем да бъдем уверени в това, че преустройството на нашето обществено осигуряване ще стане не само без никакви съществени сътресения, но и с едно бързо подобряване на работата в тази област.

Какво обхваща общественото осигуряване според бъдещия закон за общественото осигуряване? Законопроектът предвижда действително една всеобхватна обществено-осигурителна защита за онези трудещи се, които са включени вече в обществения сектор, и една почти пълна, всеобхватна обществено-осигурителна защита за останалите.

В какво се състои тази обществено-осигурителна защита? Всички трудещи се се включват в осигуровката «болест и майчинство», и то не само самите те като осигурени, но и членовете на техните семейства, които са на издръжка при тях. По този начин може да се каже, че вече здравното обслужване на населението се поема почти изключително от общественото осигуряване. Трябва да се има пред вид, че дори като съществуваше такава едно обслужване за голям кръг трудещи се преди две и преди три години, все пак бе налице една голяма разлика от съществуващото днес положение, а разликата ще бъде още по-голяма при сравнение с положението след една-две-три години, или към края на петилетката, защото сега фактичната възможност за здравно обслужване на трудещите се у нас е много по-широка, отколкото беше преди две-три години, а тя ще бъде още по-широка, след две-три-пет години, понеже, както вече е известно, петгодишният народостопански план предвижда значително строителство на здравни институти, разширение броя на леглата за болни лица както в общите лечебни заведения, така и в лечебните заведения за туберкулозните, за децата и т. н., както и значителен брой нови лечебни заведения за родилките и за децата. Тъй че това, което по-рано с било само като една възможност, като едно право, с всеки изминат месец, с всяка измината година у нас става нещо, което на дело е все по-широко и все в по-голяма степен обслужващо трудещите се в градовете и селата у нас.

Значи, когато заболее един човек, осигурен трудещ се или негов член на семейството, това не представлява такава голяма беда — то си е винаги една беда да изгубиш, макар и временно, здравето си — по не такава голяма материална вреда,

защото винаги се получава съответната здравна помощ, съответната лекарска помощ. Също така се покрива от института и загубата на дохода през времето, когато осигуреният болен и не може да работи във фабриката и не получава оттам надница — институтът му плаща надничното обезщетение.

Осигуровката «болест и майчинство» от друга страна дава широко обслужване на жената-майка. Освен това, което се предвижда по общия закон — отпуски и пр. — тук се дава една материална помощ: всяка родилка получава всички грижи преди и след раждането на малкото и съответната помощ във формата на наднично обезщетение, получава и безплатно медикаменти, ако това е нужно, като и самото раждане се извършва с безплатна лекарска помощ.

Новото в законопроекта е, че всяка родилка за родено живо дете получава еднократна помощ за набавянето на най-необходимите работи около бебето, както и специално наднично обезщетение, ако тя самата се грижи за детето в продължение на определен период от време — най-много шест месеца.

Ако един осигурен стане неработоспособен, както поради злополучка, така и поради болест, той получава преди всичко безплатно лечение, докато се излекува от болестта или поправи от злополучката, а ако остане неработоспособен в значителна степен, ако получи над 30% загубена работоспособност, той вече има право на пенсия «инвалидност» или пенсия «злополучка». Пенсията «злополучка» има някои предимства пред пенсията «инвалидност», по-малко причината тук е по-особена — случайно, ненадейно, неочаквано се въздейства върху организма на работника, на служакция, което е причинило една по-голяма или по-малка неработоспособност.

Пенсията «инвалидност» и «злополучка» и по размери са по-големи от пенсията «старост» при напълно загубена работоспособност. Тези пенсии се получават независимо от това дали лицето има някакъв друг доход, дали може пак да постъпи на работа и да получава заплата, надница или някое друго възнаграждение. Ако осигуреният доживее една пределна възраст със съответното участие в обществено полезен труд, с настъпването на тази възраст той вече получава право на пенсия «старост», независимо от това дали е още работоспособен или е вече неработоспособен. Ако той след смъртта си остави вдовец или вдовица и невръстни деца без поминък, следва още една пенсия — наследствена пенсия, която дава най-необходимото — в скромни размери, разбира се — за тези, които остават след смъртта на осигурения.

Както виждате, пенсионната закрила, пенсионното обслужване е пълно. По досегашното положение имаме, както вече изтъкнах, една празнота, първо, в това, че не бяха скачели разните видове осигуровки, различните категории обществено осигуряване и, второ, защото, за да може един държавен служител да получи пенсия «инвалидност», трябва да има най-малко 15 години трудов стаж. Ако преди това получи неработоспособност, заболел, да кажем, от туберкулоза, той нямаше право да получи пенсия «инвалидност». Заболяването от туберкулоза не беше предвидено като злополучка, както се предвижда това сега в законопроекта.

Най-сетне имаме и осигуровка «безработица», която вече у нас се намира в едно положение на ликвидиране. В сравнение с безработицата в 1939 г., в 1941, 1942, 1943 и т. н. години, безработицата у нас е намаляла до онези размери, които са обусловени само от сезонното прекратяване работата в някое производство, и то така, че не могат съответните работници да бъдат използвани в друга област на производство — както е случаят с тютюноработниците, за които тази година се вземат мерки да се избегне при тях една масова сезонна безработица и т. н. Във всеки случай тя съществува и всеки трудец се може да бъде сигурен, че ако не по негова вина остане в безработица, той ще бъде подпомогнат с един, макар и скромни, но достатъчни за подпомагането му средства през време на безработицата.

В законопроекта се предвижда в случай на смърт да се дава помощ, когато се помине самият осигурен, на неговото семейство, а така също и когато се помине член от семейството на осигурения.

Към цялата тази съвкупност от осигуровки в института се включват и така наречените семейни добавки за работниците, които добавки се получават от семействата с повече членове, съответно на броя на членовете от семейството. Това ще допринесе за едно значително рационализиране на работата по воденето на сметките на тези семейни добавки и ще освободи Дирекцията на труда от воденето на една работа, която не е непосредствено свързана с нейните собствени функции.

Ако се опитаме да установим какъв кръг хора обхваща общественото осигуряване у нас, ще видим, че само броят на осигурените лица достига кръгло 3.255.000 души. Това обществено осигуряване по същество се приближава към едно всенародно осигуряване, което при това дължи сметка за положението на отделните категории осигурени и им дава съответното обслужване. Отдавна в буржоазната наука и практика в капиталистическите страни се говори, а някъде даже и се провежда така наречената всенародна обществена застраховка, обаче разликата между тази всенародна застраховка там и нашето обществено осигуряване, даже в този етап, е много голяма, толкова голяма, колкото голяма е разликата между формалната буржоазна демокрация и действителната народна демокрация в нашата страна и в другите братски страни.

Законопроектът запазва всички придобити права на пенсионерите, които той сварва. Нито една пенсия не се прекратява по силата на законопроекта. Може да бъде прекратена някоя пенсия, но на друго някакво основание — ако се окаже, че действително лицето не е имало право на пенсия и по-рано,

макар да е получавало такава. Враговете на народната власт в този период от шест месеца на изработване законопроекта се опитаха да вселят смут, като разпространяваха всевъзможни слухове за това, че сегашните пенсии щели да бъдат спрени изцяло някои, а други отчасти и т. н.

Не само че заварените пенсии се запазват, но те се и съобразяват с новата основа на пенсионното осигуряване, която създава законопроекта. Става едно нагаждане на старите пенсии към създаденото със законопроекта положение. И затова ревизията на пенсията получава много голямо значение не само защото с нея се премахва едно крайно обръкано положение, пълно с несправедливости за отделните категории пенсионери, но и защото по този начин се създава необходимото единство в пенсионното дело.

Откъде произтича тази обръканост на съществуващото положение относно размерите на пенсията? Ние имаме сега пенсионери, които са пенсионирани в най-различно време, за които следователно пенсията са определени на най-различна основа, съобразно няколкократно обезщетяване на националната монета вследствие военнопобивата политика на нашата буржоазия и династия. Има пенсионери, които са пенсионирани в 1921 г. Даже има живи пенсионери, които са пенсионирани в 1914 г. Това е било възможно, защото тогава, па и сега, в последно време, можеха да се пенсионират хората и на 40 и 45 години, а даже и на по-малко от 40 години, като се сметне онова време, което е било дарено вследствие участие на осигурения във войните.

Когато се е пенсионирало лицето в 1914 г., заплатите бяха едни в онова време, а сега са други. Наистина в 1926 г. стана едно малко изравняване на заварените пенсии от много отдавна време, когато заплатите и пенсията се измерваха в златни лева. Но с последното обезщетяване на лева след първата европейска война — и сега втората световна война пак създаде това положение — има хора, чийто пенсия са изчислени на съвършено различни основи. След 9 септември ми се струва, че имаме нещо направено в това отношение. След 9 септември се създаде едно малко подобрене или се отстраниха най-лошите неспособности посредством временните процентни увеличения на пенсията, при които увеличения на пенсията винаги малките пенсии биваха повече увеличавани, отколкото големите пенсии.

При такава развитица на нещата и при обстоятелството, че размерът на пенсията се определяше въз основа на 15-годишния период, за да се изчисли средната заплата и от нея да се определи средна пенсия, ние имаме най-различни размери на пенсията за едни и същи служби, за едно и също прослужено време, за едни и същи възрасти на пенсионирания.

На всичко това сега ние туряме край. Искаме всичко да бъде съобразено с новата основа на пенсионното дело. Затуй в законопроекта се предвижда ревизия на пенсията, която ще създаде именно това максимално възможно при днешните условия единство на пенсионното дело.

Ревизията ще излиза от две основни положения: ще иска да определи каква заплата се полага на лицето, което е било пенсионирано по-рано, съобразно държавните щатни таблици, респ. надничния блок, и след това въз основа на участието на дадено лице в осигуровката и съобразно неговата възраст ще се определи колко да бъде ревизирият размер на пенсията. Във всеки случай законопроекта предвижда една граница — 100%. Не може съществуващата пенсия да бъде увеличена с повече от 100%. Ние смятаме, че това е напълно правилно, защото в много малкия брой случаи, в които бихме имали увеличение с повече от 100% от съществуващата пенсия, ние бихме само продължили съществуването на такива привилегировани случаи.

По този въпрос сред пенсионерството у нас се създаде впечатление, че от това ограничение 100% са засегнати масово интересите на пенсионерите. Това съвсем не е така. Аз имам пред себе си данни как ще изглежда ревизираната пенсия на военни лица и на лица от гражданските ведомства. Тук имам най-различни случаи на пенсионирание в 1920, 1921, 1922, 1924, 1924, 1926, 1939, 1944 г. и т. н. Имам случаи, в които трудовият стаж или изслуженото време, както се казваше по-рано, е 19, 20, 22, 24, 25, 26, 30, 33, 35, 37, 39 години и т. н. — най-различни случаи. Е добре, между всички тези най-различни случаи няма нито един, в който ревизираната пенсия да превъзхожда двойния размер на съществуващата сега пенсия. Това са няколко изключителни случаи, в които би се получило такова едно увеличение, което да бъде 100% по-голямо от размера на съществуващата пенсия.

От друга страна, ако за някои особено привилегировани пенсии в миналото би се получило намаляние на ревизираната пенсия — което според нашите досегашни проучвания не може да бъде в никой случай не масово явление, но в по-голям брой застъпено — и там ние предвиждаме да не може да бъде намаляването по-голямо от 10%. Тук може да става дума за някои пенсионери от Българска народна банка, които са били специално привилегировани при съществуващото по-рано положение, и за някои военни лица, които също така са били специално привилегировани — и то не всички категории служители, а само някои категории от банковите служители и военните лица. Такава привилегия за пенсионирания военни лица се създаде в 1941 г., когато само за новите пенсионери, вместо 33 години необходимо прослужено време за получаване на пълна пенсия, се предвиди 25 години прослужено време. На такива специално привилегировани лица, сегашни пенсионери, може да се намали пенсията и тя ще бъде намалена, както казах, най-много до 10%.

Драги другарки и другари народни представители! Докато в миналото организацията на нашето пенсионно дело беше такава, че поне за чиновниците се извиваше едно насърчение да излизат рано от работата, сега законопроекта предвижда тъкмо такива положения, в които трябва да се насърчава оставането на работа, даже след като се е получило право на пенсия. В миналото всеки чиновник — това всички от собствен опит знаете — си правеше сметка кога ще му дойде време за пенсия и колко ще му бъде пенсията. Защо? Защото, след като излезеше от държавна служба, постъпваше на частна работа някъде, много често в кооперативно предприятие или в частно предприятие, и тогава получаваше своята малка пенсия, но получаваше и заплатата, и то заплатата значителна, защото той излизаше в разцвета на своите сили — на 50 години мъж напуска държавна работа и отива на работа в частно предприятие.

Даже в много случаи се получаваше известна корупционност на някои чиновнически среди, защото се правеше сметка, че като излезе чиновникът на пенсия от държавна служба, ще намери частна служба един където си и си подготвяше, така да се каже, място за след пенсионирането. У нас не беше възможно да юстаниш чиновник и да получаваши и заплатата, и пенсия. Единствената спирачка, за да не се напуска държавната служба, когато се попълни съответният минимум от изслужено време, който се изискваше, за да се получи право на пенсия, беше само това, че размерът на пенсията се определя в зависимост от прослуженото време; а за да се получи пълният размер пенсия, трябва 33 години прослужено време. Ако някой има право на 15 години да се пенсионира, като прослужи 15 години, той наистина получава правото на пенсия, и ако се уволни, ще получава пенсия, но тя ще бъде малка, тя ще бъде намалена с толкова 33-тинки, колкото му не достигат, в случая 18/33-тинки. Това беше една спирачка, за да се излиза от служба, когато се попълни този минимум от прослужено време, който се предписваше от съответните закони. И ние имаме например такива данни — че средното прослужено време за чиновниците беше 28 години, а не по-малко, напр. 25 години, колкото можеше да бъде.

Но все пак това положение се чувствуваше: като получи дадено лице на държавна служба една задоволителна пенсия и като има възможност да получи пълна заплата от едно предприятие, разбира се, че това лице предпочита да излезе с пенсия.

Сега законопроекта предвижда насърчение за оставане по-дълго време на работа — започване по-рано на трудовия стаж, започването му на по-ранна възраст и оставане на работа и след като се получи право на пенсия.

Това насърчение върви по две направления. От една страна всеки, който е получил право на пенсия, може да си остане на работата, каквато и да е тя, било в държавно учреждение, било в предприятието, частно или обществено, и да получава половината от своята пенсия.

Второто направление, по което става насърчаването за по-дълго работене, е увеличението на пенсията с 2%, респективно с 2.5% от основната заплата за всяка година повече трудов стаж. Така, ако едно лице работи 10 години повече след момента, когато вече е получило право на пълна пенсия, първо то получава след тия 10 години половина пенсия и след това за първите 5 години получава 2% увеличение, а за вторите 5 години получава 2.5% увеличение на своята пенсия — значи, всичко получава 22.5%.

Досега нашият режим на пенсионирането у нас, като се прибави и дареното време, създаде именно прекалено големия брой на пенсионери в нашата страна. И пенсионерският проблем у нас сега се състои тъкмо в това, че при големия брой пенсионери, при нашите стопански възможности ние не можем да обезпечим задоволителни пенсии на всички. Ние трябва да сведем действително броя на пенсионерите към оная маса, която нормално е поносима за едно стопанство като нашето, и само тогава ние можем да получим възможност да дадем задоволителни пенсии. Всеки, който си въобразява, че сега могат да се получават задоволителни пенсии, не се счита с фактите, с действителното положение на нещата.

Много правилно другарят Драгиев — подпредседателят на Великото народно събрание, изтъкна в своето изказване вчера, че възрастната структура на нашето пенсионерство е неестествена. Аз мога да допълня с няколко данни това, което той изнесе вчера.

Ако вземем данните за пенсията за изслужено време на държавните чиновници към 31 декември 1946 г. — данните за 1947 г. не са готови — ще видим, че пенсионерите, които са се пенсионирали преди навършване на 50 години, съставляват 35% от общата маса на пенсионерите, а пенсионерите, които са били на възраст 50-60 години, са 50%. Значи, 85% от пенсионерите са станали такива на възраст под 60 години.

Същото нещо констатираме и когато разглеждаме последните пенсии, отпуснати през 1947 г. За 1947 г. ние направихме само едно такова разграничение: като отделихме пенсионерите, които по законопроекта ще попаднат в третата категория труд, за който аз ще говоря малко по-късно, оказа се, че 75% от пенсионерите от оная категория труд, за който в бъдеще ще се получава право на пенсия при 60-годишна възраст, са под 60-годишна възраст. 75%!

Ние имаме два, три и дори четири пъти по-голям брой пенсионери, отколкото би трябвало да има в нашата страна. Ако пенсията за старост беше действително пенсия за онова време, когато хората вече вследствие възрастта си идват до едно

естествено изчерпване на своята работоспособност, пенсионерите трябва да бъдат по-малко. Ако преждевременно настъпи такава неработоспособност, тогава идва в действие пенсията «инвалидност» или «злополука», която, както казах, даже е по-голяма, отколкото пенсията «старост».

Между пенсионерите от Българската народна банка 30% са до 50 години, а 20% са под 40 години. Тези, които са между 50 и 60-годишна възраст, са 62.5%. Значи, 92.5% от пенсионерите от Българската народна банка са под 60-годишна възраст, под оная възраст, която във всички страни се признава като пределна възраст за едно естествено изтощаване работоспособността на хората.

Именно тук ние със законопроекта създаваме основата за едно нормализиране на нашето пенсионно дело, за създаването на една действително здрава и широка основа за подобряване на пенсията в нашата страна.

Но в момента ние сме затруднени от съществуващото положение, от наследството, което завърваме, понеже не искаме да орежем съществуващите права на пенсионерите. Затова се налага както ревизирането на пенсията, така и новите пенсии да бъдат сравнително с по-скромни размери, отколкото може да се желае.

Законопроектът предвижда едно насърчение за по-продължителна работа, като при това предвижда и едно насърчение за поддържане квалификацията на работата там, където се получава най-голямо използване на знанията и опитността на дадено лице. Това се получава вследствие положението, че средната заплата, въз основа на която се изчислява пенсията, се взема от последния 10-годишен период и се изчислява за петте години с най-висока заплата. Същевременно това положение позволява, щото осигуреното лице, което не е способно да продължава своята най-подходяща работа с най-голям доход, да може да работи още пет години, без да намалява с това размера на своята пенсия, защото при изчисляването размера на пенсията ще се вземат онези пет години, които са с най-голям доход, с най-голяма заплата, а това могат да бъдат последните, могат да бъдат първите, могат да бъдат и средните пет години.

Размерът на бъдещите пенсии, драги другари и другарки народни представители, ще се определя въз основа на заплатата, въз основа на трудовия стаж и въз основа на възрастта. Самото право на пенсия се получава при различни условия, съобразно с тежестта и вредността на труда, който се извършва. В това отношение се предвиждат три категории. Всички осигурени лица ще бъдат разпределени в три категории.

В първата категория ще бъдат онези, които извършват най-тежък и най-вреден за здравето труд. За тях се предвижда 15 години трудов стаж и 50-годишна възраст, за да се получи право на пенсия. А то значи, че като се получи това право на пенсия, може да се продължи работата и да се получава половин размер на пенсията и всяка година се увеличава с 2% за първите пет години и с 2.5% за следващите години.

Във втора категория ще бъдат онези, които извършват тежък труд. За тях се предвижда 20 години трудов стаж като необходим минимум за получаване на пенсия и 55-годишна възраст.

В трета категория ще бъдат онези, които извършват обикновен труд, към който спадат всички канцеларски работи. Там се изискват 25 години трудов стаж и 60-годишна възраст.

При тия условия на различен стаж и на различна възраст основата на пенсията е една и съща: 50% от най-високата заплата през петте години от последния 10-годишен период. По този начин се създава и единство в нашето пенсионно дело за всички хора на труда — работници и служители — каквото досега нямаше.

От тази схема на трите категории се предвижда по законопроекта изключването само на две категории лица: миньорите и военните. За миньорите съществуващото положение е такова, че правото на пенсия се получава при 15-годишен подземен труд, без оглед на възрастта. Може, значи, един миньор, ако е започнал на 18-годишна възраст да работи подземна работа и е работил само подземен труд, да получи на 33-годишна възраст право на пенсия, и ако продължава да работи, да получава половина пенсия. Но, драги другари и другарки, подземният миньорски труд е такава тежка работа, че действително обществото дължи на тия труженици от нашия народ една такава специална пенсионна заплата.

Втората особена категория, това са военните лица, и то само онези от тях, които биват уволнени не вследствие на лоши прояви във войската по дисциплинарен ред, нито по свое собствено желание, а се уволняват затова, защото трябва да се даде възможност за едно подновяване на офицерските и подофицерските кадри във войската, едно уволнение, което прекъсва военната кариера на дадено военно лице против неговото желание и без негово провинение. В такива случаи се предвижда правото на пенсия да бъде също така дадено при 15 години служба, независимо от възрастта. А за онези военни лица, които се уволняват по собствено желание или пък вследствие някакво дисциплинарно провинение, се предвижда 20 години служба и 50-годишна възраст. И тук положението, както казах, налага едно по-особено пенсиониране на военните лица, за да може да се обезпечи редовен приток на нови кадри и нормално развитие на офицерските и подофицерските кадри във войската. Само по този начин може да се очаква и обезпечаването на един действителен напредък в нашата родна войска ст горе до долу. Само по този начин може да се избегне положението, онези задачи, които се поставят от горе на войската, да не мо-

гат да бъдат проведени на дело поради закостенялостта на една част от кадрите.

Аз искам да се спра с няколко думи върху осигуряването на другите категории лица, освен работниците и служителите, които се осигуряват по дял II на законопроекта.

Държавни сметка за преходния период, в който ние живеем сега, законопроектът предвижда — с едно изменение, което впоследствие се направи — щото лицата, които са били осигурени по дял III, като стопански самостоятелни лица или лица със свободни професии, а не като работници и служители, да могат да бъдат пенсионирани по дял II, т. е. като работници и служители, при условие, че имат 10 години трудов стаж по дял II. И понеже тия осигуровки на стопански самостоятелни лица и лица със свободни професии са свързани с осигуровките на работниците и служителите, времето, прекарано в осигуровка като самостоятелен търговец, занаятчия, адвокат, лекар, журналист, писател, художник, се признава при преминаване в осигуровка по дял II, като работнически или служителски, щом търговецът е станал чиновник или служител в някое обществено или предприятие, щом адвокатът е станал служебно лице в държавата, като е постъпил на държавна служба или в предприятие, обединение и пр., като юрист, прокурор и т. н., щом лекарят е станал лекар на обществена служба, щом писателят, художникът, журналистът е станал работнически или служителски в предприятие или на обществена служба. Цялото време, което те са прекарвали в осигуровка като хора стопански самостоятелни и със свободни професии, им се зачита и те могат да бъдат пенсионирани по дял II като работници или служители, ако имат 10 години изслужено време като такива. Необходим е друг трудов стаж, за да могат да имат право на пенсия по I, II или III категория.

Аз забравих да помена, че при участие в различни категории труд от едно и също лице различните категории труд могат да бъдат приведени към един и същ общ знаменател. Ако един миньор работи пет години под земята и след това работи 10 години над земята, то всичко това му се зачита към времето, през което е работил над земята, като обаче петте години подземен труд се приравняват на повече години надземен труд. Или ако един чуждестранен канцеларист мисли към по-тежък труд, втора категория, то неговото време в трета категория ще бъде приведено във втора категория по съответния коефициент. Там, мисля, беше така: 2 към 3 към 4 — от трета категория, към втора категория, към първа категория.

Осигуровката на търговци, занаятчии и хора на свободни професии е изградена на базата на самозастраховка, така да се каже. Тя трябва да покрива своите разходи от вноските на осигурените, като се предвижда евентуално само за най-слабите икономически категории, тези лица да получават пенсията на по-изгодни условия, отколкото отговаря на вноските, които те ще направят. При такова положение се предоставя на самия осигурен да избере към коя категория доход той да се числи и следователно да избере какъв ще бъде размерът на неговата пенсия и какъв ще бъде размерът на неговата пенсия.

За културните дейатели се предвижда 20% намаление на вноската както за текущите вноски, така и за онези вноски, които биха били заставени да внесат, за да придобият правото на пенсия, макар и да няма достатъчно участие в осигуровката.

Във връзка с вноските аз трябва да подчертая тук едно положение, което, според мен, не се изясни добре в изказванията досега. Казано е, че стопански самостоятелните хора — занаятчиите, търговците и лицата от свободните професии — плащат своята пълна вноска. Може да се смисне, че работниците и служителите също така плащат своя принос в обществено осигуряване, защото, когато се определяха заплатите на държавните служители в щатните таблици и когато се определяха надниците на работниците по надничния блок, прецениха се такива размери на заплатите и на надниците, които да се смятат нетни, чисти размери, такива, от които няма да се правят никакви удържки. А могат да се поставят и такива надници и заплати, които да бъдат brutни, от които да се правят удържки за съответното осигуряване.

Възприемането на чисти заплати в надничния блок и в държавните щатни таблици е едно голямо достижение в нашата действителност, защото по този начин ние, първо, се съобразяваме със съществуващата обстановка на ликвидирани на едрокapиалистическия сектор и на одържавяване на една голяма част от нашата икономика и, второ, ние си опростяваме извънредно много работата по общественото осигуряване. Ние вземаме общата сума, която се полага да бъде набрана като вноска от работниците и служителите, набираме я от съответните предприятия и учреждения глобално, без да водим сметка за отделните лица. По-рано една фабрика с 1500—2000 души трябва да губи значително време, значително количество труд, за да направи тези изчисления индивидуално за всеки работник. А за какво е нужно това? Това беше нужно порано при капиталистически произвождствени отношения. При сегашното положение на национализирана индустрия и национализирани едри предприятия, търговия, банки и пр. няма нужда от такова индивидуално изчисление на вноските и затова беше правилно да се предвидят чисти заплати, а вноските да се внасят глобално за цялото предприятие, за цялото учреждение.

Най-сетне позволете ми да се спра с няколко общи характеристики върху земеделските пенсии. При земеделските пенсии, както знаете, съществува едно особено положение. Тези пенсии се създадоха, за да може фашисткото управление да получи навремето някаква социална опора в селото. Такава опора то

не получи. Ясно е, че има необходимост, голяма част от българските селяни да имат осигурени старини. Но също така е ясно, че трябва да осигуровка да бъде една осигуровка. Въпреки че имаше поставена задача да се преустроят земеделските пенсии на една осигурителна техническа основа, комисията не можа да намери такова решение на задачата. И не може да се намери такова решение на задачата, защото липсват два основни и необходими фактори.

Първият съществен фактор, това е: достатъчно вноски. Както ние сега създаваме за търговците и за занаятчиите достатъчно вноски — които на година обаче възлизат на няколко хиляди лева, в зависимост от това каква пенсия ще се иска впоследствие — ние от голямата част от нашето селско население вноски не можем да съберем. И ние, комисията, решихме, и Правителството възприе това становище: вноските остават тези, които са 300 лв., с известна корекция за социална справедливост, за която ще кажа.

Вторият съществен фактор, който липсва, за да може да се преустроят земеделските пенсии на една осигурителна техническа основа, е липсата на всякакви резерви. Ето например в Чехословакия тая година се създаде едно обществено осигуряване с такова едно обединяване, каквото е нашето. Но там в продължение на пет години се набират вноски, без да се дава някаква пенсия, за да могат да се натрупат известни средства и после да може да се дава пенсия. Едно петгодишно участие с пълни вноски без никаква пенсия се предвижда. И това е минималното, което навсякъде досега се е практикувало. А у нас няма това нещо. Ние досега сме харчили пари за земеделски пенсии само от държавното съкровище, при незначителни вноски от самите осигурени.

И аз тук ще ви прочета как е вървяло развитието на сумите «вноски» и на сумите «пенсии». Вие ще видите какво колосално развитие получила тази пенсия след 9 септември 1944 г. Народната власт не само формално създаде пенсия за жените и за инородците, но и фактически извърши това. Докато фашистката власт в течение на три години не можа да даде пенсията на всички пенсионери само мъже, народната власт само за една година даде пенсия на всички земеделци и броят на земеделците-пенсионери отпреди 9 септември нарасна твърде много след 9 септември.

В 1942 г., когато цялата година вече земеделските пенсии съществуваха, бяха изплатени 486 милиона лева, а в 1947 г. — 5.409.000.000 лв. Това е колосалната разлика между подхода на народната власт към тези пенсии — сериозен подход, честен подход — и подхода на фашистката власт. И това не е така само за 1942 г. В 1943 г. са платени земеделски пенсии 729 милиона; в 1944 г. — 812 милиона и в 1945 г. вече почва значителният прираст.

За всичко това време от създаване на земеделските пенсии досега ние имаме събрани вноски на осигурените от 1941 до 1948 години включително до 1 септември един милиард лева. А са платени 13.750.000.000 лв. Очевидно тук няма не само никаква резерв, ами има грамадни разходи от страна на държавата. При тази положение не може и дума да става за преустройство на тази осигуровка на осигурително-техническо начало, иначе казано, за превръщане на земеделските пенсии в една осигуровка. Те пак остават едно социално-политическо мероприятие.

Какви са главните постановления, които определят бъдещото положение на тези земеделски пенсии? Казах вече, че вноската си остава 300 лв. годишно за всеки осигурен, т. е. за всеки над 21 години човек, който е зает в земеделското стопанство.

Но ние внасяме една социална корекция. В какво се състои тя? Първо, с тоя законопроект въвеждаме една връхнина върху данъка върху общия доход специално за пенсията. Тази връхнина е 10% за онези данъкоплатци, които имат облагаем доход до 100.000 лв. Значи, ако данъкът е, да кажем, 1000 лв., то връхнината ще бъде 100 лв. и се събира заедно с данъка: 1000 лв. плюс 100 лв. — 1100 лв. Лица, които имат облагаем доход от 100.000 до 200.000 лв., ще имат връхнина 20%. Ако данъкът, да кажем, е 5000 лв., 1000 лв. ще има връхнина за осигуровката за пенсия. При един среден числен състав на семейство от 4 души — мъж, жена и две възрастни деца над 21 години — би се паднало по 250 лв. на човек връхнина за тази категория. При облагаем доход от 200.000 до 300.000 лв., връхнината е 30% и за повече от 400.000 лева тя е 40%.

Кои кръгове ще засегне тази връхнина? Почти половината от земеделските стопани не плащат данък върху общия доход. Ние имаме вече точни данни за това въз основа на прилагане закона за данъка върху общия доход през 1947 г. Почти половината от земеделските стопани няма да плащат никаква връхнина; ще плащат само това, което досега се предвижда да плащат. А от останалите, които плащат данък върху общия доход, 90% ще плащат 10% връхнина. Само 10% са онези, които ще плащат по-голяма връхнина върху данъка върху общия доход. При това 71% са данъкоплатци, които ще плащат средно 170 лв. връхнина за година — разбира се, една нищожна нова тежест за тях.

Втората корекция на вноските — пак за да се постигне една голяма социална справедливост и едно понасяне тежестите на тази земеделска пенсия от сегашните пенсионери — е вноската от 1200 лв. за всяко лице, което няма пълен трудов стаж, необходимото участие в земеделската осигуровка «Земеделски пенсии». А този стаж, това минимално участие ние го определяме на 25 години, като имаме пред вид този мизерен размер на вноската — 300 лв. 25 години по 300 лв. трябва да платиш, за да можеш да имаш право на земеделска пенсия.

И понеже сегашните пенсионери не могат да имат тази възможност да плащат 25 години, че тогава да се пенсионират, то те ще получават само част от пенсията, както беше и досега. Тук се предвижда най-много една четвърт от пенсията да бъде удържана за тази цел. А също така онези лица, които участвуват в тази осигуровка 10—15—20 години, но нямат 25 години, през първите години ще получат малко намаление на своята пенсия. Това е абсолютно необходимо, за да може да се получи едно поопосомо положение.

При тези вноски на земеделските стопани и при сегашните размери на пенсията държавата ще харчи ежегодно над 3 милиарда лева само за тези пенсии.

При земеделските пенсии има една особеност за жените: в никоя друга категория осигурени жената не получава пенсия като съпруга на мъжа си. Тя получава пенсия само ако тя самата е чиновничка или работничка и е работила необходимо число години, достигнала е нужната възраст. При земеделските пенсии жената получава пенсия независимо от това какво участие има тя в стопанството — дали се занимава само с къщата или двора, или пък действително работи на полето, и то обикновено не само по време на жътва, когато се жъне. Но и тук положението се изменя коренно след онова преобразование, социално и икономическо, което претърпя нашето земеделско стопанство с въвеждането на машините в кооперациите и т. н. Жената ще бъде освободена от това тежко двойно бреме — да бъде и в дома всичко, и на нивата да работи едва ли не тъй, както мъжа, поне през време на усилената полска работа. Но ние запазваме и в бъдеще това положение: жената ще получава пенсията независимо от мъжа.

Ето това са няколко основни характеристики за земеделските пенсии у нас. Аз няма да се впускам в такъв разбор, какъвто направих по отношение на инвалидните пенсии и пенсията за злополука. Искам само да подчертая вече изказаните мисли тук, че законопроекът предвижда едно обезпечаване на младите работници, на работниците, които, започвайки да работят, претърпят, за нещастие, някаква злополука. Даже при двегодишно само работене обезпечаване се за най-младите хора пълна пенсия при злополука.

На второ място искам да обърна внимание, че пенсията за инвалидност сега се диференцира по законопроекта за общественото осигуряване в зависимост от загубената работоспособност главно, а не, както досега — ако има 50% и повече изгубена работоспособност, една и съща инвалидна пенсия се получава.

Разбира се, че новото положение, създадено със законопроекта, е много по-издържано от всяка гледна точка. Не можем да сравняваме ние един инвалид с 50% изгубена работоспособност с един инвалид със 100% изгубена работоспособност и да им даваме еднаква пенсия. Трябва пенсията да бъде съобразена с изгубената работоспособност. При това сега се създават много повече условия и възможности за едно обективно и безпристрастно установяване на загубената работоспособност, отколкото досега. При досегашното раздаване на инвалидни пенсии често е преобладавал един субективен елемент, едно преценяване на хората като наши и не наши, като близки на дадени лица, или симпатични или несимпатични и т. н. В бъдеще това нещо, разбира се, ще бъде отстранено не само защото законопроекта предвижда повече възможности за обективно и безпристрастно преценяване, но главно защото тук ще бъде на стража общественият контрол главно в лицето на Общия работнически професионален съюз и неговите профсъюзни организации по места.

Аз искам да подчертая тук едно ново нещо, което в бъдеще Държавният институт за общественото осигуряване ще провежда за пръв път в нашата действителност. То е системната и упорита работа върху възвръщането работоспособността, веднаж загубена, изцяло или отчасти. В Съветския съюз са направили колосални успехи в това отношение, които са преди всичко за благото на самите инвалиди. По един начин се чувства човек, когато смята, че е в тежест на обществото изцяло, когато е останал като жив труп да вегетира, а по друг начин се чувства, когато той е полезен на себе си и на обществото с известен полезен труд. И в бъдеще държавата, главно в лицето на Държавния институт за общественото осигуряване, ще даде съответните средства за провеждане на системна, упорита и всеотдайна работа за възвръщане работоспособността, реактивизиране, както се казва, на инвалидите.

Ние в това отношение имаме блестящи образци на героични проявления. Аз тук имам пред себе си една изрезка от в. «Народен инвалид», озаглавена «Нашата гордост», в която се съобщава от Сливен, че др. Петър Йорданов Джегаров, военнопленник със 70% намалена работоспособност, 64-годишен, работи в Държавната стъкларска фабрика «Васил Коларов» като калъпчия на лампени шишета в групата на майстора-отговорник Желязко Стойчев от 9 души. Макар в доста напреднала възраст и с тежка инвалидност, другарят Джегаров е дал 40% наднормено производство при своята работа във фабриката. Аз смятам, че всеки патриот на Народната република ще се присъедини към възгласа на вестника: «Слава и чест на др. Джегаров и на всички други герои в полето на труда!» (Ръкописания) Туй, което е сега само отделен случай на такова проявление на героическо усилие, в същност в бъдеще ще трябва да стане масово явление. Трябва масово да се върнат сегашните и бъдещите инвалиди в производството и да намерят там онова чувство на морално удовлетворение, че са полезни на себе си и на обществото.

Ето, драги другари и другарки народни представители, това са основните категории лица, които се обхващат от общественото осигуряване, съгласно законопроекта. Обаче има още

лица — като спомена също така военно-инвалидите към тази категория — които ще получават пенсия без да бъдат в същност осигурени, без да плащат никакви вноски. Това са преди всичко онези лица, които в миналото са проявили заслуги към родината, опълчени от освободителната война и участвували в други войни и въстания във връзка с нашето Освобождение и утвърждение на нашата независимост по време обединението на България и впоследствие във въстанията в Македония, Одринско, от македоно-одринското опълчение и пр. Във всички тези случаи се предвижда обаче пенсия да бъде дадена на такива лица, които оттогава насам не са били проводници на фашизма у нас, не са били лакеи и слуги на династията и буржоазното господство и са останали верни синове на своя народ.

Предвижда се пенсия за лица, които са заслужили в областта на науката, изкуството, техниката, военното дело, както и на лицата, които като младежи са участвували в националните младежки бригади и при тази работа са получили неработоспособност или пък са починали и т. н. За цялата тази категория от лица се касае не за една осигуровка, а се касае за даване израз на признателност към лица, които на старини трябва да бъдат подпомогнати, за да почувствуват признателността на Народната република и на българския народ за техните проявления в една или друга област.

Разбира се, законопроекта съдържа редица преходни постановления, които трябва да съобразят съществуващото, наследеното положение с новото, което се създава със законопроекта. Аз на тези постановления няма да се спирам.

Аз искам да завърша с уверението, че законопроекта, както се изтъкна и от преждеговорившите, представлява наистина едно от най-крупните проявления на нашето социално и трудово законодателство досега. Законопроектът за общественото осигуряване представлява едно историческо епохално дело, което, съобразено с времето, което се създава и изгражда, сигурно ще представлява една здрава, неизблема основа за по-нататъшното развитие на нашето обществено осигуряване, успоредно със строителството на социализма в нашата страна.

Аз моля прочее да гласувате законопроекта на първо четене, а някои малки поправки могат да бъдат направени в комисията. (Ръкописания)

**Председателстващ Атанас Драгиев:** По законопроекта за общественото осигуряване няма записани други оратори. За това ще пристъпим към гласуване. Моля ония другари народни представители, които приемат по принцип законопроекта за общественото осигуряване, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранията приема.

Пристъпваме към разглеждане на точка втора от дневния ред:

**Първо четене на законопроекта за митниците.**

Моля секретаря да прочете законопроекта.

**Секретар Първа Димитрова (к):** (Чете)

## «МОТИВИ

към законопроекта за митниците

Другари и другарки народни представители! Големите реформи, които проведе Отечественият фронт във всички отрасли на живота в страната ни, и по-специално в областта на стопанството и икономиката, в процеса на изграждане социализма в Народната република България, коренно промениха облика на международната ни търговия.

Вносно-износната ни търговия почти изцяло премина от частния сектор в ръцете на държавата, поради което законът за митниците от 1906 г., въпреки многобройните му изменения и допълнения, не може вече да отговори на новите форми и задачи, които му се поставят.

Характерното в предлагания законопроект за митниците е, че с него се уреждат предимно материално-правните отношения между митниците и предприятията и лицата, които внасят и изнасят стоки, като процесуалните разпоредби са оставени за уреждане с отделни правилници и наредби.

Независимо от това с проекто-закона са направени значителни подобрения чрез уточняване на понятията за митнишка територия, пограничен пояс, митнишки пътница и др. и са определени по-точно служебните отговорности и компетенцията на митнишките органи.

За да се запазят по-добре интересите на народното ни стопанство, направени са и други подобрения във връзка с контрола, упражняван върху корабите със задгранични плавания.

Премахнати са особените такси, събирани при временен внос, временния износ и новизноса на стоките, което значително ще улесни нашето стопанство чрез използване индустрията и суровите материали на приятелските ни страни.

Със създаването на смесените митнишки складове се цели бързото обмитване и вдигане на внесените стоки от държавните и кооперативни предприятия и избягване задръстването на нашите пристанища.

Правят се също така и значителни облекчения за пътниците, преминаващи границата, както по отношение носените от тях предмети, така и в налаганите наказания за нарушенията на закона за митниците.

С проекто-закона се внася яснота при безмитното внасяне и изнасяне на стоки, като се предоставя правото на Министерския съвет да освобождава от митни сборове в отделни случаи някои стоки, когато това се налага от стопанските и други интереси на страната. По този начин законът за митниците

става по-гъвкав и удобен за провеждане на митнишката политика, която да отговаря на общите интереси на страната ни.

Намалени са значително митнишките формалности при обмитването на стоките, като вносителите и износителите са освободени от подробно обявяване качеството, количеството и стойността на отделните стоки. Премахнати са и наказанията, налагани за разлики в качеството и количеството на стоките, които влекат по-високо облагане с мито.

Наказателната част е подобрена, като са обхванати и уточнени наказанията за нарушение на закона за митниците, в зависимост от това дали нарушенията са извършени от случайни нарушители, каквито са пътниците, или от непоправими рецидивисти. За последните са засилени наказанията и е предвидено отделно наказание — тъмничен затвор.

Като ви излагам горното, моля, другари и другарки народни представители, да обсъдите предложението законопроект и, ако го одобрите, да го приемете и гласувате.

Гр. София, 5 октомври 1948 г.

Министър на финансите: **Проф. д-р Ив. Стефанов.**

**Костадин Лазаров** (з): Другарю председател! Понеже законопроектът е раздаден на народните представители, правя предложение да не се чете.

**Председателствуващ Атанас Драгиев:** Понеже законопроектът за митниците е доста обширен и е раздаден отдавна на другарите народни представители, има предложение, съгласно чл. 54 от правилника за вътрешния ред, да не се чете.

Моля ония другари народни представители, които са съгласни с това предложение, да вдигнат ръка. Министърство, Събраниято приема.

## (ЗАКОНОПРОЕКТ

### за митниците

#### Глава 1

## КОНТРОЛ, ОБМИТВАНЕ И ПАЗЕНЕ НА МИТНИШКИТЕ СТОКИ

#### Глава I

### Общи положения

Чл. 1. Контролът за изпълнението на разпоредбите за вноса и износа на стоки, събирането на митните сборове и изпълнението на всички други митнишки операции се извършва от митнишките органи.

Чл. 2. Митнишката територия на Народната република България е ограничена с митнишка линия, която съвпада с държавната гранична линия.

Чл. 3. Митнишко-пограничен пояс на сушата е територията покрай държавната граница на Народната република България, чиято ширина и особените мерки за провеждане на митнишки надзор в нея се определят от Министерството на финансите с Министерството на вътрешните работи.

Чл. 4. Превозните средства, стоките и пътниците при преминаване през държавната граница на Народната република България са длъжни да спрат на определено място и веднага да се представят на граничната митница.

Чл. 5. Стоките, които се внасят от чужбина или транзитират през митнишката територия на Народната република България, докато не влязат в обращение или не бъдат изнесени от страната, както и всяка местна стока, предназначена за износ, от обмитването до изнасянето ѝ от страната се считат за митнишки стоки и подлежат на митнишки надзор.

З а б е л е ж к а. Под «стоки» по смисъла на този закон се разбира всякакъв вид предмети, прекарвани през границата.

Чл. 6. Пропускането на стоки през митнишката линия се допуска само по митнишките пътища и през определените за това места.

Митнишки пътища са: железопътните линии, които служат за обществен превоз, международните пътища по сухо и вода, пристанищата на граничните води, които са открити за международни съобщения, и въздушните пътища, определени за международно движение.

Чл. 7. Министерството на финансите, в съгласие с Министерството на вътрешните работи, определя и други митнишки пътища и временни митнишки пропускателни пунктове.

Митнишките пътища и местата за преминаване се отбелязват с видими знаци.

Чл. 8. Преминаването на граничната линия и пренасянето през нея на стоки се позволява от изгрева до залеза на слънцето.

Редовно установеното пътнишко и стокково движение през границата, посредством пощенски, железопътни, автомобилни, корабни и въздухоплавателни превозни средства, се позволява през всяко време на денонощието.

Министерството на финансите, в съгласие със съответните министерства, може да определя и за останалото движение места за преминаване граничната линия през всяко време на денонощието.

Чл. 9. За извършване митнишки формалности извън митниците и митнишките клонове или в района на последните в извънработното време, за митнишко придружаване на кораби и транспорти със стоки, както и за надзора на стоки в смесените митнишки складове се събира извънредна такса.

Размерът на тази такса, начинът на събирането и разходването на сумите се определя от министъра на финансите.

Чл. 10. Намерените предмети в териториалните води на Народната република България и граничните реки в близост до граничната линия или изхвърлени на нашите брегове от тези води, както и пуснатите такива от въздухоплавателни уреди подлежат на митнишки надзор и докато не се установи местният им произход, се считат за митнишка стока.

#### Глава 2

### Превозване с кораби със задгранично плаване

Чл. 11. Пристигането на кораби от чужбина и заминаването им за там се разрешава в местата, где има митници или са открити, съгласно чл. 7, временни митнишки пропускателни пунктове. Списъкът на тези пунктове се публикува в «Държавен вестник».

Чл. 12. Ако поради авария или други непреодолими причини корабът не може да пристигне до мястото, где има митница, разрешава се разтоварването от кораба на стоки и на места, где няма митница.

Чл. 13. При предявяване на кораба пред митницата корабоначаликът е длъжен да попълни и представи писмена декларация със следните данни: а) вид, име и националност на кораба; б) име и презиме на корабоначалика; в) пристанищата, от които е натоварена стоката; г) опис на стоките, предназначени за разтоварване, които са превозени без коносаменти; д) списък на превозваните без коносаменти стоки, предназначени за други пристанища в страната или за чужбина; е) опис на корабните провизии и вещите на обслужата; ж) количеството на валутата, която се намира в паракорната каса, и обслужата на кораба; з) списък на оръжието, взривните и лекозапалителните материали, които се намират в кораба като стока или предмети за корабно снаряжение и снабдяване.

В декларацията не се вписват ръчният багаж на пътниците и употребяваните предмети, които служат за лично потребление на корабната обслужа.

Чл. 14. По представената от корабоначалика декларация митнишките служители извършват проверка на кораба, при който корабоначаликът е длъжен да посочи и отвори всички намиращи се в кораба помещения.

Чл. 15. Количеството на корабните провизии, които се оставят на разположение на корабоначалика за продоволстване на пътниците и обслужата на кораба, се определя от съответната митница. Останалата част от провизиите се запечатва и складира в отделни помещения на кораба, които митницата намери удобни за целта.

Чл. 16. За внесените от чужбина провизии, горивни, смазочни и други материали с местен кораб, който преминава в крайбрежно плаване, се събират митни сборове на общо основание.

Чл. 17. Без предварителното разрешение на митницата не могат да се предават от кораба на брега или на друг кораб и обратното каквито и да е предмети с изключение на приспособленията за товарене и разтоварване и предпазване кораба от повреди.

Чл. 18. След предявяването на кораба митницата съставя протокол за предявяване, в който се означава: а) броят на помещенията, в които са складираните провизии, предметите за снабдяване на кораба и снаряженията; б) количеството на корабните провизии, оставени на разположение на корабоначалика, и в) броят на положените в кораба пломби и печати. Един екземпляр от този протокол се връчва на корабоначалика, който е длъжен да го пази до престоя на кораба в пристанището.

Чл. 19. Поправянето на амбалажите, както и отварянето или преупаковането на колетите след предявяването на кораба се допуска само под непосредствения надзор на митницата.

Чл. 20. Местата за спиране на корабите в пристанищата и в районите за товарене и разтоварване на стоките се определят от пристанищното управление в съгласие с митницата.

Преместването на кораба от мястото на приставането му се разрешава по споразумение между митницата и пристанищното управление.

Чл. 21. Митниците са длъжни да допускат разтоварването в пристанището, което посочи корабоначаликът, макар и стоките да са били предназначени по коносаментите и товарителните за други пристанища.

Чл. 22. Товаренето и разтоварването на кораба се извършва само с разрешение на митницата и под непосредствения и надзор.

Слизането на пътници и други лица, както и качването им на кораба се извършва след разрешение на митницата в съгласие с гранично-контролния пропускателен пункт.

Чл. 23. Стоките, които по коносаментите или писмената декларация на корабоначалика са предназначени за разтоварване в пристанището, трябва да бъдат предадени в митницата.

За непредадените в определеното пристанище стоки поради авария корабоначаликът е длъжен в срок 48 часа от времето на пристигане на кораба в наше пристанище да представи на митницата официален документ, от който да се вижда, че той е направил необходимото пред нашите или чуждите власти за констатиране аварията.

Чл. 24. За констатиране повреди при разтоварването и несходството на колетите с данните по писмената декларация

на корабоначалника или коносаментите незабавно се съставят съответните актове.

Чл. 25. За извършеното разтоварване се съставя акт, който се подписва от корабоначалника или неговия пълномощник, както и от натоварения за това митнишки служител.

В акта се означава броят на разтоварените колет и прави бележка за броя на спорните колет (в повече или в по-малко).

Чл. 26. Митнишките служители могат да прегледат пристигналите от чужбина кораби в териториалните води на Народната република България през цялото време на престояването им в тези води или в пристанището.

Чл. 27. Всеки кораб със задгранично плаване, който посети наше пристанище, при заминаването си трябва да бъде снабден от митницата с местен манифест.

Данните, които трябва да съдържат местните манифести, и случаите, при които такива не следва да се подават, се определят с правилник.

Чл. 28. Пристанищното управление не разрешава заминаването на кораба, докато корабоначалникът не представи удостоверение от митницата, че от нейна страна няма пречки за заминаване на кораба.

Чл. 29. Митнишкият надзор върху местните и чужди военни кораби се упражнява по правилата, определени от Министерството на финансите и Министерството на народната отбрана.

### Глава 3

#### Превозване крайбрежно и по сухо през чужда територия

Чл. 30. Местните и натурализираните чуждестранни стоки могат да се превозват крайбрежно или по сухо през чужда територия под надзора на митниците. Редът, по който се упражнява този надзор, се определя с правилник.

Чл. 31. Корабите, които пътуват под чуждо знаме, не могат да приемат пътници и стоки за крайбрежно превозване. Изключения се допускат за всеки отделен случай от Министерството на финансите в съгласие с Министерството на железопътните, автомобилните и водните съобщения.

Чл. 32. Срокът за крайбрежното превозване на местните и натурализираните чуждестранни стоки до местоназначението им не може да бъде по-дълъг от един месец.

### Глава 4

#### Превозване по железница

Чл. 33. Пристигащите от чужбина и заминаващите за там влакове спират на определеното от митницата и ж. п. администрация място, где то веднага се предявяват в митницата и поставят под митнишки надзор. Редът за предявяване и освобождаване на влаковете се определя с правилник.

Чл. 34. Митниците имат право да извършват преглед на локомотивите и вагоните, включително пощенските и багажните.

Чл. 35. Пристигналите от чужбина стоки се разтоварват в граничната митница на определеното от последната място.

Не се разтоварват: а) стоки, които се изпращат за обмитване в други митници, и б) стоки, които могат да се прегледат без да се разтоварват.

Чл. 36. Ако ж. п. администрация заяви, че някои стоки са отправени погрешно в граничната митница, препращането им в ж. п. станция, за която са предназначени, или връщането им в чужбина се разрешава от митницата след представяне съответните железопътни документи или свидетелства от чуждата ж. п. администрация за погрешното отправяне на стоките.

### Глава 5

#### Превозване по сухо и въздух

Чл. 37. Предявяването пред митницата и освобождаването на превозните средства, които минават по сухо през границата, се извършва по начина, определен с правилник. Със същия правилник се определят условията за пропускане на превозните средства във вътрешността на страната и редът за връщането им в чужбина.

Чл. 38. Въздухоплавателните уреди прелитат над определено място и на височина, от която е възможно разпознаването на техните знаци. Те могат да летят само в определена посока и да излитат и слизат на аеропристанищата, где то има митници.

Чл. 39. Редът, по който се извършва предявяването пред митниците и освобождаването на въздухоплавателните уреди и митнишкият надзор върху стоките, които се превозват по въздушните пътища, се определят с правилник.

### Глава 6

#### Транспорт и транзит

Чл. 40. Позволените за внос стоки могат да се превозват (транспортират) за обмитване в други митници или само за заплащане следващите се за тях митни сборове.

Допуска се превозването от вътрешните митници в граничните такива на прегледаните износни стоки за пропускането им през границата.

Превозването се извършва под отговорността на транспортните предприятия и лица, които извършват превоза, по реда, предвиден в правилника.

Срокът за предаването на стоките от превозвачите на стоките на определените митници не може да бъде повече от един месец.

Чл. 41. Ако стоките не се предадат изцяло или частично в определените митници, превозвачите заплащат следващите се митни сборове за непредадените стоки.

За прегледаните стоки митните сборове се определят по документите, а за непрегледаните:

а) по чуждестранните фактури и спецификации, ако такива са представени в митницата и се приеме, че се отнасят за същите стоки и ако съдържат необходимите сведения за изчисление митните сборове;

б) при невъзможност да се изчислят митните сборове по документите, както и за пътничските багажи и пощенски пратки — в размер на 20 златни лева на всеки килограм бруто тегло.

Чл. 42. Ако стоката бъде унищожена по пътя до предаването ѝ в митницата по независещи причини от превозвача, удостоверени със съответен акт, последният се освобождава от заплащане митните сборове.

Чл. 43. Позволените за внос чуждестранни стоки могат да се транзитират през територията на Народната република България по железниците, по сухо и водните пътища, ако от превозните и други документи се установи, че са предназначени за транзит. За тези стоки при преминаването им през територията на Народната република България, се прилагат действащите в страната митнишки, транспортни и други закони и наредби, както и сключените търговски договори и други съглашения.

Чл. 44. Транзитирането и транспортирането на забранените за износ и внос стоки се допуска след разрешение на Министерството на финансите.

Чл. 45. Списъкът на пътищата и направленията на транзита за отделните страни, номенклатурата и контингентите на стоките, които могат да се транзитират, както и сроковете за престояването и превозването на стоките с транзитно предназначение и митнишки надзор върху тях се определят с правилник.

### Глава 7

#### Временно внасяне и изнасяне

Чл. 46. Допуска се временното внасяне и изнасяне на чуждестранни и местни стоки при условие, че последните ще бъдат върнати в същото или променено състояние.

Срокът за връщането на тези стоки не може да бъде по-дълъг от 18 месеца от деня на внасянето или изнасянето.

Чл. 47. Стоките, които могат да се внасят или изнасят временно, както и редът и условията, при които същите ще се внасят и изнасят, начините за установяване тяхната идентичност и как ще се обезпечават дължимите от тях митни сборове се определят с правилник.

### Глава 8

#### Манифестиране и приемане

Чл. 48. За стоките, които пристигат от чужбина по вода, по железница, по сухо и по въздух, се подава манифест най-късно до 12 часа на следния ден от пристигането и предявяването на превозните средства.

Манифестите се подават:

а) от корабоначалника или неговия пълномощник — за стоките, които се превозват с кораб и са предназначени за разтоварване в наше пристанище;

б) от началника на ж. п. станция, где то се намира митницата — за стоките, които се превозват по железницата;

в) от превозвача или притежателя на стоката — за стоките, които пристигат по международните шосета с моторни и други превозни средства;

г) от началника на въздухоплавателния уред — за стоките, които се превозват по въздуха.

Чл. 49. Данните, които трябва да съдържат манифестите, случаите, при които такива не следва да се подават, както и редът, по който се извършва предявяването и манифестирането, се определят с правилник.

Чл. 50. Манифестираните стоки трябва да бъдат предадени на митницата най-късно в следните срокове от деня на регистриране манифеста:

а) 30 дни — за стоките, пристигнали с кораби;

б) 7 дни — за стоките, превозвани по железница, и

в) 3 дни — за всички останали случаи.

Чл. 51. Превозвачът не може да пристъпи към разтоварване на стоките преди да е подаден манифест.

Управителят на митницата може да разреши манифеста да се подаде след разтоварването на стоките, ако се окаже, че стоките не отговарят по вид и количество на товарните документи.

Чл. 52. Превозвачът е длъжен да предаде на митницата в цялост описаните в манифеста стоки. Той не отговаря за пълното или частично непредаване на стоките, ако липсите се дължат на непреодолима сила. Същият е длъжен в тримесечен срок да представи безспорни доказателства за оправдаване констатираните липси.

Чл. 53. Преносно-превозните задруги са отговорни пред митниците за липсите и повредите на стоките и материалите, разтоварвани, претоварвани, натоварвани и пр. или превозвани от работниците при задругите, които са причинени от тях.

Чл. 54. След предаването на стоките в митниците превозвачите са длъжни да съобщат на получателите за пристигането на стоките.

Чл. 55. Редът, по който се извършва предаването на стоките, констатиране разликите, повредите и пр., се определя с правилник.

## Глава 9

### Обмитване

Чл. 56. Обмитването се състои в преглеждане и тарифиране на стоките, изчисление, заплащане или обезпечаване на митните сборове.

Приетите от митницата стоки се преглеждат за определяне на техните: тарифни наименования, качество, количество и стойност.

Чл. 57. За преглеждане на стоките, които се внасят, от притежателя на стоката подава заявление за обмитване за внос, към което се прилагат товарните документи, фактури, спецификации и др.

Чл. 58. Като притежател на обявената за обмитване стока се счита лицето, на името на което са издадени или прехвърлени товарните документи, фрахтовете, ордерите и др.

Чл. 59. Правата, които имат притежателите на стоките по този закон, могат да се упражняват пред митниците лично или чрез техни пълномощници.

Чл. 60. Местните и натурализираните стоки могат да се изнасят от страната само след преглеждането и обмитването им за износ.

Чл. 61. За преглеждане на стоките, които се изнасят, се подава от притежателя на стоката заявление за обмитване за износ, към което се прилагат разрешението за износ и другите документи, предвидени в митнишките и други закони и наредби.

Чл. 62. Превозвачите могат да приемат стоки за изнасяне в чужбина само след като се удостовери, че стоките са редовно обмитени за износ.

Чл. 63. Прегледаните стоки могат да се подлагат на повторно преглеждане от управителите на митниците — служебно или по искане на притежателите, за правилното окачествяване, тарифиране и оценяване на стоките.

Чл. 64. Като стойност за изчисление на митото се взема:

а) при вносните стоки — покупната цена в местозакупването, с прибавяне на разносните по опаковката, осигуровката, превоза, комисионите, износните мита и други подобни разноси, необходими за превозване на стоките до нашата граница. В тези разноси не се включват изразходваните суми за разтоварване на стоките от корабите на брега;

б) при износните стоки — продажната цена на стоката, която се получава от чужбина с припадане разносните за транспорта, осигуровката и др., направени във от границата, ако са включени в тази стойност.

Чл. 65. В случай че притежателят на стоката не може да представи документи за определяне стойността ѝ, той е длъжен да я декларира писмено пред митницата.

Ако митницата намери, че посочената стойност в декларацията не отговаря на действителната, тя се определя от митницата и върху нея се изчислява митото, като за определената в повече сума се събира глоба в размер на следващото се мито за укритата стойност.

Чл. 66. Когато притежателят на стоката не представи документи за стойността ѝ и не подаде декларация за тази стойност, митницата сама определя последната. В тези случаи, освен митото, се събира и глоба в размер 10% от изчисленото мито.

Чл. 67. Притежателите на стоките могат да обжалват пред Министерството на финансите резултата от преглеждането на стоките и облагането им с митни сборове най-късно до деня на вдигане стоките от митницата.

Против решенията на Министерството на финансите може да се подава жалба пред митнишко-ревизионната комисия по чл. 136 в двеседмичен срок от съобщението.

Чл. 68. Редът, по който се извършва прегледът, повторното преглеждане, обжалването, както и таксите, които се събират в отделните случаи, се определят с правилник от министъра на финансите.

## Глава 10

### Митни сборове

Чл. 69. Митата, с които се облагат внасяните и изнасяните стоки, се определят по тарифа, приета от Министерския съвет и одобрена от Президиума на Народното събрание с указ.

Чл. 70. За всички стоки, които се внасят в митнишката територия на Народната република България, се плаща вносно мито, освен ако в тарифата е предвидено да бъдат освободени. За стоките, които се изнасят в чужбина, се плаща износно мито само ако такава е предвидено в износната тарифа.

Не се плаща мито за стоките, които се транзитират, временно внасят и изнасят или новоизнасят, както и за местните стоки, които се превозват по море и граничните реки от едно

место до друго в страната или по сухо — през чужда територия.

Чл. 71. Митниците събират, освен предвидените мита в митнишките тарифи, и другите данъци и такси, с които се облагат внасяните и изнасяните стоки, доколкото това е предвидено в съответните закони и наредби. Събираните от митниците мита и други данъци и такси образуват митните сборове.

Чл. 72. Освобождаването от дължимото мито включва и другите данъци и такси, събиращи от митниците, с изключение на таксите за действителни услуги и за: пазене, ценни материали, анализа, маркиране и таксата по чл. 9.

Чл. 73. Митните сборове се изчисляват съгласно митнишките тарифи и законите, действащи в деня на заплащането, съответно обезпечението им, или в деня на окончателното вдигане на стоките от митницата, в зависимост от това кой от посочените дни предшества другия.

Чл. 74. Освобождават се от митни сборове:

а) стоките, които вследствие повреда или разваляне са станали негодни за употреба нито като изделия, нито като суров материал;

б) стоките, които са унищожени от непреодолима сила при транспорта им от една митница в друга или през време на разтоварването или пазенето им в митниците и смесените митнишки складове;

в) върнатите от чужбина местни стоки или върнатите в чужбина чуждестранни стоки, ако не са претърпели каквито и да е изменения.

Чл. 75. За стоките, които са се повредили през време на превозването или пазенето им в митницата, но са годни за употребление, митните сборове се събират в намален размер, който се определя за всеки отделен случай от министъра на финансите.

По същия начин се постъпва и със стоките, намерени в териториалните води на Народната република България и граничните реки или изхвърлени на нашите брегове от тези реки.

Чл. 76. За пазене на стоките в митниците се събира такса, размерът и начинът за изчислението на която се определя с правилник.

Чл. 77. Специфичните мита се заплащат в злато или в банкноти по курс, който се определя от министъра на финансите, а адвалорните мита и другите данъци и такси — в банкноти.

Чл. 78. Отчетните книжа на митниците се проверяват от Министерството на финансите по особен правилник.

Чл. 79. Събраните в повече митни сборове се връщат на правоимащите, ако бъдат поискани или оспорени в шестмесечен срок от деня на плащането им.

Чл. 80. Недосъбраните суми за митни сборове, произхождащи от грешки, се досъбират от притежателите на стоките, ако начетите се констатира в едногодишен срок от плащането на митните сборове. За същите суми отговарят солидарно с притежателите на стоките митнишките посредници или спедиторските предприятия, които са обмитили стоките. От длъжностните лица, които са допуснали грешките, тези суми се събират само ако се установи, че са несъбираеми.

## Глава 11

### Пазене и новоизнасяне на стоките

Чл. 81. Приетите стоки от митниците се пазят в митнишките магазини и места.

Чл. 82. Държавните учреждения и предприятия и кооперативните сдружения могат да откриват смесени митнишки складове, в които да влагат доставени от чужбина необмитени стоки.

Вложениите стоки в тези складове подлежат на митнишки надзор.

Чл. 83. Местата, где могат да се откриват смесени митнишки складове, както и условията, при които ще се влагат и съхраняват в тях стоките, се определят с правилник.

Чл. 84. В случай на загубване изцяло или частично на стоките през време на пазенето им в смесените митнишки складове следващите се митни сборове се събират на общо основание.

Чл. 85. Стоките, които са вложени в смесените митнишки складове, служат за обезпечаване на следващите се за тях митни сборове. Вложениите стоки задължително трябва да бъдат застраховани за сметка на вложителите.

Чл. 86. Митницата отговаря само за стоките, приети в митнишките магазини и места. Тя не отговаря за естествените фери, повредите и унищожаването на стоките, станали по независещи от нея причини през време на разтоварването или пазенето им. Митницата също така не носи отговорност за теглото и качеството на приетите неповредени колетки, както и за теглото на стоките в наиспано състояние, които не са мерени при предаването им на митницата.

Чл. 87. Приетите от митницата позволени за внос стоки могат да се новоизнасят за чужбина в тримесечен срок от приемането им в митницата. Забранените за внос стоки се новоизнасят задължително от притежателите или превозвачите в едномесечен срок от съобщението.

За стоките, които се новоизнасят, не се заплащат митни сборове, с изключение на таксите за действителни услуги.

Чл. 88. Приетите от митниците вносни и износни стоки трябва да бъдат обмитени и вдигнати най-късно в тримесечен срок от деня на приемането им.

Срокът за обмитване и вдигане на стоките, приети в смесените митнишки складове, е една година от деня на влагането им в складовете.

Чл. 89. След изтичането на сроковете, предвидени в предходния член, митницата поканва писмено притежателите на стоките да ги обмитят или изнесат в чужбина в 15-дневен срок от съобщението. Ако местожителството на притежателите не е известно, поканата се връчва на превозвача.

В случай че и след изтичане срока на поканата притежателите на стоките не ги обмитят или новоизнесат, стоките се продават по реда, определен в този закон.

## Глава 12

### Международни пощенски пратки

Чл. 90. Стоките за лично употребление, които се внасят или изнасят с международни пощенски пратки, се пропускат без разрешение за внос или износ, след заплащане митни сборове. Тези предмети се определят по вид, количество и бройки от министъра на външната търговия.

Чл. 91. Предметите извън определените такива по вид, количество и бройки, внасяни и изнасяни с международни пощенски пратки, се обмитват на общо основание.

Чл. 92. Редът и сроковете за получаване, изпращане, прегледане, заплащане митните сборове, както и връщането на международните пощенски пратки се определя от Министерството на финансите в съгласие с Министерството на пощите, телеграфите и телефоните.

## Глава 13

### За пътниците и носените от тях багажи

Чл. 93. Лицата, които пристигат от чужбина или заминават за там, са длъжни да се представят на граничната митница с багажа, който носят със себе си.

Преминването на границата се разрешава само по митнишките пътища и временните пропускателни пунктове.

С право на преминаване през границата, извън определените за това места, се ползват длъжностните лица, натоварени с уреждане на граничните конфликти.

Чл. 94. Пренасяните от пътниците предмети, намиращи се в ръчните багажи, както и тези, предадени като багаж, предназначени за личните им нужди, се пропускат след преглед без заплащане митни сборове. Тези предмети се определят по вид, количество и бройки с наредба, одобрена от министъра на финансите.

Чл. 95. Багажите на пътниците, които се превозват отделно от последните, се освобождават от митни сборове, ако се внасят или изнасят в шестмесечен срок от деня на пристигането или заминаването на пътника.

Чл. 96. Постоянните жители на митнишко-пограничния пояс, които преминават границата за кратко време в близките гранични места, както и пощенските, железопътните и други транспортни служители, преминаващи границата по служебна работа, могат да носят със себе си без заплащане на митни сборове само предмети, необходими за лична употреба през време на пътуването им.

Двувластниците — жители на митнишко-пограничния пояс, могат да преминават границата и вън от митнишките пътища (през двувластнишките пропускателни пунктове) и да пренасят всичко, което им е необходимо за обработване на техните имоти, както и добитите плодове от същите имоти, без заплащане митни сборове.

## Глава 14

### Освобождаване от митни сборове

Чл. 97. Пропускат се при вноса, след митнишки преглед, без заплащане митни сборове:

1. Внасяните от преселници български граждани собствени: а) покъщнина и облекло; б) земеделският инвентар, машините и добитъкът, принадлежащи на земеделски стопани, и необходимата храна за хората и добитъка до установяването им; в) машини и инструменти, принадлежащи на занаятчий; г) чензът за лицата от женски пол, ако тези багажи пристигнат в страната в шестмесечен срок от преселването.

2. Собствената покъщнина и облекло на български граждани, които се връщат в страната, след като са преживели в чужбина най-малко една година, и ако тия вещи пристигнат най-късно 6 месеца от деня на настаняването им.

Пропускането на изброените предмети на лицата, които са били назначени на работа в чужбина, се допуска без оглед на времето, което са престояли в чужбина.

3. Най-необходимите употребявани облекло и домашни вещи, съставляващи покъщнината на чужди граждани, които се преселват дълготрайно в страната, при условие, че вещите им пристигнат в срока, предвиден по т. 2, и че българските граждани се ползват с такива права в съответните държави.

4. Чензът на лица от женски пол, встъпващи в брак с лица, които имат постоянното си местожителство в страната.

5. Книгите, приборите, инструментите, картите и другите помагала, както и собствените художествени и научни произведения, принадлежащи на лица, които имат постоянното си

местожителство в страната и са посещавали в чужбина учебни заведения или са били на работа, ако предметите пристигнат в шестмесечен срок от деня на завръщането на поменатите лица в страната.

6. Костюмите, реквизитите и други принадлежности, които внасят със себе си артистически, театрални и циркови трупи или отделни артисти и музиканти за собствените им нужди.

7. Печатни произведения, ценоразписи и плакати, предназначени за рекламен и пропаганден материал, при условие на взаимност.

8. Движимото имущество, което влиза в състава на открито в чужбина наследство, и се получава за лични нужди от наследниците, живущи в Народната република България.

9. Предметите, предназначени за научни и учебни цели, които се получават от учебните заведения, научните и научно-изследователските и опитни учреждения и институти.

10. Предметите за домашно употребление, хранителните продукти, инструментите и други стоки, които се внасят от групи селско-стопански и промишлени работници, били на работа в чужбина, както и внасяните такива стоки и предмети от благотворителни организации, изброени в особен списък, одобрен от министъра на финансите и министъра на труда и социалните грижи.

11. Предметите за корабно снабдяване и снаряжение, закупени от чужбина от нашите кораби и въздухоплавателни уреди в случаите, когато това закупуване е станало по причина на авария.

12. Рибите и другите водни животни, паловени в териториалните води на Народната република България и извън тях от рибари, които имат постоянното си местожителство в страната.

13. Унищожените и неунищожени чуждестранни пощенски марки.

14. Медалите, ордени и другите отличия, с които се награждават физически и юридически лица.

15. Скулптурните фигури, бюстове, паметниците плочи и др., предназначени за обществени паметници, както и моделите за тях.

16. Останките от умрели, ковчезите или урните, в които са поставени, венците и други погребални принадлежности, които ги придружават, както и венците и другите украшения, които се внасят от чуждестранни делегации за полагане върху гробовете или ковчезите на мъртвци.

17. Българските и чуждите платежни средства, които имат законен курс в страната, и ценните книжа (гербови марки, облигации, купони и др.), ако Българската народна банка разрешава внасянето им в страната, както и отпечатаните и изработени в чужбина предмети, обект на държавните привилегии, внасяни от държавата.

Чл. 98. Пропускат се при износа, след митнишки преглед, без заплащане митни сборове:

1) най-необходимите употребявани облекло и домашни вещи, съставляващи покъщнината на наши и чужди граждани, които се изселват дълготрайно в чужбина, при условие, че са преживели в Народната република България най-малко една година и че тези вещи се изнасят в шестмесечен срок от деня на изселването им.

2) най-необходимите употребявани облекло и домашни вещи, съставляващи покъщнината на наши граждани, назначени на работа в чужбина, при условие, че тези вещи се изнасят в шестмесечен срок от датата на заминаването;

3) чензът на лица от женски пол, български граждани, встъпващи в брак с лица, които имат постоянното си местожителство в чужбина;

4) най-необходимите употребявани ръчни инструменти и помагала на български граждани, които отиват в чужбина за посещаване учебни заведения или на постоянна работа;

5) печатни произведения, ценоразписи, плакати, и други, предназначени за рекламиране на български курорти, бани и други, както и на произведенията на местните: земеделне, скотовъдство и промишленост;

6) медалите, ордени и другите отличия, с които се награждават физически и юридически лица;

7) българските и чуждестранни унищожени и неунищожени пощенски марки;

8) останките от умрели и ковчезите или урните, в които са поставени, венците и други погребални принадлежности, които ги придружават, както и венците и другите украшения, които се изнасят от делегации за полагане върху гробовете или ковчезите на мъртвци;

9) провизиите, горивните и смазочни материали, необходими за цялото пътуване на местен кораб, който заминава за чужбина. Количествата на провизиите, горивните и смазочни материали се определят от съответната митница в зависимост от плаването и престоя на кораба в чужбина и по норми, определени от Министерството на финансите в съгласие с Министерството на търговията и продоволствието и Министерството на железопътните, автомобилните и водните съобщения;

10) с провизиите, необходими за изхранване на обслужата на чуждите кораби през време на техния престой в нашите пристанища или до най-близкото чуждо пристанище.

Чл. 99. Пропускат се без митни сборове при внасянето и изнасянето:

1) стоките, търговските мостри и др., ако следващото се мито не надминава 100 лв. в банкноти и стойността им е до 2.000 лв.

Продажбата на такива стоки и мостри без предварително разрешение на митницата се счита за контрабанда;

2) горивните и смазочни материали, които се намират в нормалните тендери и резервоари: а) в локомотивните и моторните превозни средства при влизането и излизането им от страната и б) в българските и чуждестранни кораби при пристигането и заминаването им за чужбина, когато тези материали не се разтоварват в страната;

3) горивните и смазочни материали от чуждестранен произход, складиращи в нашите пристанища от параходните предприятия и предназначени за кораби, които вършат задгранични плавания. Складирането се разрешава за всеки отделен случай от Министерството на финансите.

Чл. 100. Пропускат се при вноса, без митнишки преглед и митни сборове, включително и таксите: за пазене, за ценни материали и по чл. 9:

а) предметите, предназначени за управлението на особени имоти и за представителните нужди на членовете на Президиума на Народното събрание и Министерския съвет;

б) предметите, предназначени за лични нужди на шефовете на чуждестранните посолства и легации или управляващите тези посолства и легации, както и на шефовете на международните комисии, на които е признато правото на екстериториалност;

в) покъщнината и вещите, принадлежащи на другите членове на чуждестранните посолства и легации, консулите, вице-консулите и техните сътрудници — всички от кариерата, както и членовете на международните комисии, които внасят при първоначалното си настаняване в страната или ще висват в шестмесечен срок, считан от датата на пристигането им, необходими за първоначалното им обзавеждане;

г) личните вещи, които се превозват, заедно с лицата, посочени в буква «в»;

д) пакетите и другите пратки, подпечатани с официални печати и адресирани до Министерството на външните работи или чуждестранните посолства и легации, когато тези пакети се посят от специални курьери или превозват по пощата, кораби и пр. и имат надпис «Expedition officielle».

Отстъпките по букви «б», «в» и «г» се правят само при условие на взаимност. Покъщнината и вещите на административните сътрудници на лицата, посочени в букви «б» и «в», се пропускат при условията, предвидени в буква «в», без митни сборове, след митнишки преглед.

В изключителен случай покъщнината, предметите и багажите на лицата, посочени в букви «б» и «в», могат да бъдат преглеждани с разрешение на министъра на финансите.

Внесените безмитно предмети, покъщнина и др., когато се подаряват или продават на лица, живущи в страната, подлежат на обмитване на общо основание.

101. Пропускат се при износа, без митнишки преглед и митни сборове, предметите на управлението на особени имоти и покъщнината и вещите на лицата, посочени в чл. 100, ако са спазени предвидените в същия член условия за внасянето на тези предмети, багажи и пратки.

Чл. 102. Редът за пропускане вещите на изброените лица в чл. 100, букви «б», «в» и «г», както и редът за пропускане от митниците на дипломатическите курьери се определят от Министерството на финансите в съгласие с Министерството на външните работи.

## ЧАСТ II

## НАКАЗАНИЯ

### Глава 1

#### Нарушения

Чл. 103. Наказва се с глоба от 2.000 до 5.000 лв., независимо от наказанието по други закони:

а) който без разрешение на митниците премине граничната линия извън митнишките пътища и определените за това места;

б) който при премипаване на граничната линия не се представи или не спре превозното средство на определеното място, гдето следва да се извърши представянето или освобождаването;

в) който не подаде манифест в предвидените случаи и в определения за това срок или представи такъв с непълни сведения;

г) корабначалник, който след идването на кораба не подаде в митницата писмена декларация (чл. 13), не представи, при поискване от митнишки служител, предания му протокол за предявяване (чл. 18) или представи писмена декларация с непълни и неверни сведения;

д) който повреди митнишки пломби и печати, сложени на превозни средства, помещения и отделни колет.

Чл. 104. Наказва се с глоба 5.000 до 10.000 лв.:

а) който без разрешение на митницата спре на брега кораб със задгранично плаване на място непозволено за спиране на такива кораби или промени местостоеенето на редовно пристанал кораб;

б) който без знанието на митницата отвори или преупакова колет и стоки, които се намират под митнишки надзор;

в) който без разрешение на митницата натовари, претовари или разтовари стоки, намиращи се под митнишки надзор;

г) който стане причина, превозно средство, което се намира под митнишки надзор, да замине без разрешение на митницата;

д) превозвач, който не предупреди веднага митницата за превозваните от него — оръжия, взривни и лесно запалителни материали.

Чл. 105. За нарушенията, за които няма предвидени особени наказания, както и за нарушение на издадените правилници и наредби на основание този закон се налага глоба от 2.000 до 10.000 лв.

Чл. 106. Глобите, изброени в членове 103 до 105, се налагат на лицата, които са извършили нарушенията. Когато нарушителят е неизвестен, глобите се налагат на съответните учреждения или предприятия.

## Глава 2

### Контрабанда

Чл. 107. Който внесе от чужбина стоки, подлежащи на митни сборове, без разрешението и знанието на митницата, или без да ги е предявил и обмитил по установения ред, както и онзи, който внесе забранени стоки, се наказва за вносна контрабанда с глоба в размер на двойните митни сборове за стоките, ако са позволени за внос, или в размер на двойната им стойност, ако са забранени за внос. Внесените при същите условия позволени за внос безмитни стоки се само конфискуват.

Освен това стоките се конфискуват заедно с превозните и преносните средства, ако последните са били употребени изключително за извършване на контрабандата.

Чл. 108. Наказанието по предходния член се налага и на:

1) превозвачите, включително и корабначалниците, пощенските и железопътните служители, представителите на параходните и въздухоплавателните предприятия, които предават необмитени стоки или предмети направо на притежателите им, а не на митницата;

2) който без разрешение на митницата употреби стоки не за целта, за която са били пропуснати без митни сборове или с намалени такива;

3) който отклони денатурирани стоки, пропуснати без митни сборове или с намалени такива, като ги употреби за други цели, както и този, който отнеме по някакъв начин ефекта на денатурирането;

4) който внесе стоки с намалени митни сборове или без митни сборове, ползувайки се от чужди права за такъв внос;

5) който отклони от предназначението им стоки, за които са извършени формалностите за транспорт, транзит, временен внос, временен износ, новоизнос и крайбрежно пренасяне;

6) който купува и продава, приема за пазене като залог или подарък чуждестранни стоки, за които знае или според обстоятелствата е трябвало да предполага, че са забранени за внос или че за тях не са заплатени митни сборове;

7) който без разрешение на митницата свободно разполага с чуждестранни стоки, добитък и други предмети: а) намерени в близост до граничната линия; б) изхвърлени или извадени от граничните води и в) пуснати от въздухоплавателни уреди.

Чл. 109. Който внесе в чужбина стоки без разрешението и знанието на митницата или без да ги е обмитил по установения ред, се наказва за износна контрабанда с глоба в размер на стойността им, ако стоките или предметите са позволени за износ, или в размер на двойната им стойност, ако са забранени за износ.

Освен това стоките се конфискуват заедно с превозните и преносните им средства, ако последните са били употребени изключително за извършване на контрабандата.

Чл. 110. На наказанието, предвидено в предходния член, подлежат и превозвачите, включително и корабначалниците, пощенските и железопътните служители, представителите на параходните и въздухоплавателните предприятия, когато приемат за изнасяне необмитени стоки, както и лицата, които отклонят от предназначението им стоки, за които са извършени формалностите за транзит, временен внос, временен износ, новоизнос и крайбрежно пренасяне.

Чл. 111. Глобите за вносна и износна контрабанда се удвояват, като на нарушителите се налага и наказание тъмничен затвор, в следните случаи:

1) когато контрабандата е извършена от две или повече лица, които са се сговорили за това;

2) ако в продължение на 3 години едно лице е извършило два или повече пъти контрабанда, както и в случаите на пазене, превозване и търговия по занаят с контрабандирани предмети;

3) когато нарушителят при извършване на контрабандата е бил въоръжен или при залавянето му се е противопоставил;

4) когато нарушителят е служебно лице, което е в непосредствена връзка с митнишката служба, или лице, което е имало възможност да използва служебното си положение за извършване на контрабандата;

5) когато контрабандата е извършена чрез укриване стоките в специално пригодени за целта места в превозните и преносни средства, както и чрез прилагане на други измамлив начини и действия с цел да се избегне откриването на стоките при митнишките проверки.

Чл. 112. Който, вън от случаите на вносна или износна контрабанда, отклони изцяло или частично плащането на документите се митни сборове, като си послужил за това с документи с невярно съдържание или по друг измамлив начин, се наказва с глоба, равна на двойния размер на отклонените митни сборове. В тези случаи глобата се налага независимо от предвиденото наказание в наказателния закон.

Чл. 113. Зазбранените за внос или износ недекларирани стоки, намерени в багажите на пътниците на обичайни места или при личния им преглед — в джобовете на дрехите им, се конфискуват, а позволените за внос или износ — се задържат за обмиване. В тези случаи на нарушителите не се налагат глоби.

При откриване на стоки, укривани на разни места върху пътниците, в двойни дъна на куфарите им или в други приспособления за нарочно им укриване в носените от тях багажи, на нарушителите се налагат наказанията, предвидени в членове 107 и 109, без да се прилагат постановленията на чл. 111.

Чл. 114. Във всички случаи, когато се налагат глоби за внесени стоки без да се конфискуват същите, притежателите им заплащат и следуват се за тях митни сборове.

Чл. 115. Опитът да се извърши контрабанда се наказва като извършена контрабанда.

Чл. 116. Наложената глоба за нарушение на членове 107—110, 113, 114 и 116 не може да бъде по-малка от 2.000 лв.

Чл. 117. При съучастие в контрабандата непосредствените извършители, подбудителите, помагачите и укривателите отговарят солидарно за глобите, конфискациите и следуват се митни сборове.

Чл. 118. Правилата, предвидени в чл. 64 от наказателния закон, не се прилагат за лицата, които са извършили няколко нарушения на закона за митниците, ако предвиденото наказание е глоба.

Чл. 119. Когато подлежащите на конфискация стоки не са палице или не могат да се изземат, конфискацията се заменя със заплащане тяхната стойност. Тази стойност се определя от митницата по нормираните, а ако няма такива, по пазарните цени на дребно на стоките.

Чл. 120. За откритите контрабадиращи стоки в предприятията, принадлежащи на юридически лица, отговарят физическите лица — непосредствени извършители на контрабандата, но ако глобите и конфискациите не могат да се събират от последните, глобата се налага на съответното предприятие.

## Глава 3

### Производство по постановленията

Чл. 121. За всеки случай на констатиране митнишко нарушение или контрабанда се съставя акт. Актът заедно със заловените стоки задължително се предава в най-близката митница до мястото, где е открито нарушението. Митницата при нужда извършва разследването и издава постановление за оправдаване или наказване на обвинените лица.

Чл. 122. Митнишките служители имат право да извършват претърсвания в жилища и други помещения, както и личен обиск на намиращите се там лица, за откриване контрабадиращи стоки.

При извършване на претърсванията и изземванията на стоки и документи се спазват предвидените правила в членове 171—181 от закона за наказателното съдопроизводство.

Чл. 123. Митницата преглежда, описва, тарифира и оценява заловените стоки и определя размера на глобата съгласно митнишките тарифи и законите, действащи в деня на извършване на нарушението, а ако този ден не може да се установи — в деня на започване на разследването.

Чл. 124. Извършителите на контрабанда са длъжни да обезпечат веднага глобите, на които подлежат, в противен случай те се задържат на принудителна работа по реда на чл. 129 толкова дни, колкото би следвало да бъдат задържани, ако са несъстоятелни. За това задържане митниците уведомяват съответния прокурор.

Предварителното задържане се счита, ако впоследствие глобата бъде заменена с принудителна работа.

Чл. 125. Пътниците, които преминават границата и подлежат на наказание за вносна контрабанда, обезпечават глобите в двумесечен срок от деня на констатиране на нарушението, в противен случай те се задържат и с тях се постъпва по реда, указан в предходния член.

Чл. 126. Издадените от митниците постановления подлежат на утвърждаване от Министерството на финансите, след което се съобщават от митниците на нарушителите по реда, предвиден в закона за наказателното съдопроизводство.

Чл. 127. Наказателните постановления на митниците, с които са наложени глоби и конфискации, след влизането им в законна сила се привеждат незабавно в изпълнение.

Чл. 128. Влезлите в законна сила наказателни постановления по отношение наложените глоби и конфискации, издадени за деяния, за които се предвижда и наказание тъмничен затвор, се изпращат на съответния околийски прокурор за възбуждане наказателно преследване. В този случай давността за налагане на наказанието затвор започва от постъпване на преписката в съда.

Чл. 129. Лицата, които дължат суми по този закон за глоби, ако не ги изплатят в месечен срок от съобщението, се задържат на принудителна работа, като за всеки изработен ден се приспада сума, определяна ежегодно от министъра на финансите. Задържането на принудителна работа не може да продължи повече от 6 месеца.

Задържането става от органите на Министерството на вътрешните работи по писмено искане на митницата, с което последната съобщава и срока за задържането.

Когато глобата се дължи солидарно от няколко лица, тя се заменя с принудителна работа за всеки от тях за пълния ѝ размер.

Чл. 130. Издадените от митниците постановления за събиране на суми, както и за налагане на глоби и конфискации общо до 5.000 лв. включително, след утвърждаването им от министъра на финансите са окончателни и не подлежат на никакво обжалване.

Чл. 131. Утвърдените постановления, по които казаният размер е по-голям от 5.000 лв., могат да се обжалват чрез митниците пред митнишко-ревизионната комисия при Министерството на финансите в двуседмичен срок от съобщението.

Решенията на ревизионната комисия са окончателни и не подлежат на обжалване.

Чл. 132. Върху подлежащите на конфискация стоки и предмети не може да се налагат запови от други лица, докато конфискацията не се отмени.

Чл. 133. Митниците налагат запови и възбрани на движимите и недвижими имоти на лицата, които дължат суми от глоби, конфискации, митни сборове, поръчителства и пр.

Митницата, която е издала постановлението, има право сама да налага секвестър на съответната на дължимата сума част от стоките, които се намират в същата или в други митници.

Чл. 134. Дължимите на митницата суми се обезпечават в пари, банков гаранции или държавни и гарантирани от държавата ценни книжа, които могат да служат за гаранции. Ценните книжа се приемат по борсовата, съответно пазарната цена, намалена с 20%, освен когато специалните закони предвиждат те да се приемат по номиналната им стойност.

Чл. 135. Привеждането в изпълнение на влезлите в законна сила постановления се извършва от митнишките органи по реда на закона за събиране данъците и другите държавни вземания, а там, где няма митници — от местните финансови органи.

## ЧАСТ III

### МИТНИШКО-РЕВИЗИОННА КОМИСИЯ; ПРОДАЖБА НА СТОКИ; ДАВНОСТ, ОСОБЕНИ И ПРЕХОДНИ РАЗПОРЕДБИ

#### Глава 1

##### Митнишко-ревизионна комисия

Чл. 136. При Министерството на финансите се образува митнишко-ревизионна комисия, която има следния състав: държавния юрисконсулт при Министерството на финансите и по един представител от службата по митниците и Министерството на търговията и продоволствието. Членовете на комисията и техните заместници се назначават от министъра на финансите.

Чл. 137. Заседанията на митнишко-ревизионната комисия са публични. При разглеждане на жалбите могат да присъствуват жалбоподателите или техните повереници, които се изслушват.

#### Глава 2

##### Продажба на конфискувани и изостанали стоки

Чл. 138. Продажбата на конфискуваните и изостаналите стоки в митниците се извършва по реда, определен в наредба, издадена от министъра на финансите.

Чл. 139. Забранените за внос стоки могат да бъдат продавани на публичен търг само за повишаване.

Чл. 140. Срокът за вдигането на продадената на публичен търг стока е седем дни от деня на съобщението, след изтичането на който стоките се продават на нов търг, а внесените от купувача суми се конфискуват и внасят на държавен приход.

Чл. 141. Конфискуваните стоки могат да се отстъпват с разрешение на Министерството на финансите на притежателите им без търг по нормираните или пазарните им цени «на дребно» в страната.

#### Глава 3

##### Давност, особени и преходни разпоредби

Чл. 142. Събирането на митните сборове се покрива с 15-годишна давност, а изпълнението на наложеното наказание се покрива с 5-годишна давност, считано от деня на влизане в законна сила на постановлението.

Наказуемите деяния по този закон се покриват с давност след изтичане на една година за нарушенията по глава I на част II и 3 години за тези по глава 2 на част II, считано от деня на извършване на нарушенията.

Възбудените в горните срокове преследвания не подлежат на прекратяване по процесуална давност.

Чл. 143. Предоставя се правото на Министерския съвет, по доклад на министъра на финансите, да освобождава от митни сборове в отделни случаи, напълно или отчасти, внасяните и изнасяните стоки.

Чл. 144. Министърът на финансите има право да продължава по уважителни причини сроковете, определени в настоящия закон и правилниците и наредбите по прилагането му.

Чл. 145. Освобождаванията от всякакви данъци, такси и берии, предвидени в другите закони, не включва митата, предвидени по митнишките тарифи, освен в случаите, за които има

решение на Министерския съвет, по доклад на министъра на финансите.

Чл. 146. Възлага се на министъра на финансите да издаде правилници и наредби за приложението на този закон.

Чл. 147. Настоящият закон влиза в сила 30 дни след обнародването му в «Държавен вестник» и отменява всички общи и специални закони, които му противоречат.

Моля докладчика на законодателната комисия да докладва направените изменения от комисията.

Докладчик Георги Божков (з): (Чете)

### ПРЕДЛОЖЕНИЕ

на законодателната комисия по законопроекта за митниците

1. В чл. 3 след думите «Министерството на финансите» да се добавят думите «в съгласие».

**Съображения.** Допълнението цели редакционно уточняване.

2. В чл. 6, алинея втора, втория ред, след думите «по сухо и» да се добави думата «по».

**Съображения.** Изправя се редакционен пропуск.

3. В чл. 10 думата «нашите» да се замени с думата «българските».

**Съображения.** Изменението цели редакционно уточняване.

4. В чл. 21 думата «товарителните» да се замени с думата «товарителниците».

**Съображения.** Изправя се една коректурна грешка.

5. В чл. 38 след думата «прелитат» да се добави думата «границата».

**Съображения.** С допълнението се внася яснота в текста и се изправя редакционен пропуск.

6. В чл. 48, точки «а», «б» и «в», знаковете за равенство се заличават.

**Съображения.** Поправя се допусната коректорска грешка.

7. В чл. 50, точки «а», «б» и «в», знаковете за равенство се заличават.

**Съображения.** Същите съображения, изтъкнати в п. 6.

8. В чл. 64, п. «б», думата «припадане» се заменя с думата «приспадане».

**Съображения.** Изправя се коректорска грешка.

9. В чл. 67 думите «чл. 136» се заменят с думите чл. 135.

**Съображения.** Промяната в номерацията се налага от заличаването на чл. 72.

10. В чл. 68 на края думите «от министъра на финансите» да се заличат.

**Съображения.** В глава 3 на закона се урежда въпросът за реда на издаване правилници и наредби по приложението на закона.

11. Чл. 72 да се заличи, като номерацията на всички следващи след него членове се намалява с един брой.

**Съображения.** По новите тарифи митниците няма да събират други данъци и такси, поради което този член се явява излишен.

12. В чл. 77 думата «курт» да се замени с думата «курс».

**Съображения.** Изправя се печатна грешка.

13. В чл. 80, изменен съответно чл. 79, думите «митнишките посредници или» да се заменят с думата «и», а думите «които са обмитили» да се заменят с думите «което е обмитило».

**Съображения.** Заличаването се прави, понеже институтът на митнишките посредници не съществува, а и упражняващи такова занятие в настоящия момент вече няма.

14. В чл. 86, изменен съответно чл. 85, и на двете места думата «Митницата» да се замени с думата «Държавата».

**Съображения.** Става въпрос за материално-правна отговорност. Митницата не притежава свой патримониум, с който да отговаря. Носителят на патримониума ѝ отговаря в случая — държавата.

15. В чл. 87, изменен съответно чл. 86, накрая на първата алинея да се добавят думите: «на митницата», а втората алинея на същия член да се прередактира така: «За стоките, които се новознасят, се заплащат само таксите за действителни услуги».

**Съображения.** Допълнението цели внасяне на яснота, а изменението се прави, за да не става повторение с постановлението на чл. 74 изменен съответно чл. 73, т. в.»

16. В чл. 89, изменен съответно чл. 88, в алинея първа думите «или изнесат в чужбина» да се заменят с думите «вдигнат или новозизнесат», а в алинея втора на същия член думите «и след» да се заменят с думата «до», а след думата «срока да се добави думата «по».

**Съображения.** Изменението в първата алинея цели съобразяване с предшествувания член и по-точно посочване възможностите за притежателя на стоката. Поправката във втората алинея цели уясняване на смисъла ѝ.

17. В чл. 97, изменен съответно чл. 96, п. 9, думата «предметите» да се замени с думите «книгите и други предмети».

**Съображения.** Изменението цели уточняване.

18. В чл. 98, изменен съответно в чл. 97, т. 9, думите «търговията и продоволствието» да се заменят с думите «вътрешната търговия».

**Съображения.** Изменението цели съобразяване с новото наименование на бившето Министерство на търговията и продоволствието след разделянето му на министерства на Вътрешната и на Външната търговия.

19. В чл. 101, изменен съответно в чл. 100, думите «чл. 100» да се заменят с думите «чл. 99».

**Съображения.** Изменението се прави за съобразяване с номерацията вследствие заличаването на чл. 72.

20. В чл. 102, изменен съответно в чл. 101, думите «чл. 100» да се заменят с думите «чл. 99».

**Съображения.** Изтъкнатите в предния член.

21. В чл. 104, изменен съответно в чл. 103, след думата «глоба» се прибавя думата «от».

**Съображения.** Добавката цели уточняване.

22. В чл. 106, изменен съответно в чл. 105, думите «членове 103 до 105» да се заменят с думите «членове 102 до 104».

**Съображения.** Същите съображения, изтъкнати в п. 19 на настоящето.

23. В чл. 107, изменен съответно в чл. 106, алинея първа, на края на първото изречение, след думите «за внос» да се добавят думите «и в двата случая стоките се конфискуват», а алинея втора в същия член да се прередактира така: «Във всички случаи се конфискуват и превозните и преносни средства, ако последните са били употребени изключително за извършване на контрабандата».

**Съображения.** Допълнението, което се прави в първата алинея, цели уясняване, а новата редакция на втората алинея изоставя някои излишни думи от старата алинея втора и постига по-голяма яснота.

24. В чл. 110, изменен съответно в чл. 109, на края думата «пренася» се заменя с думата «пренасяне».

**Съображения.** Изправя се допусната коректурна грешка.

25. В чл. 113, изменен съответно в чл. 112, началната дума «забранените» да се замени с думата «забранените»; в същия член във втората алинея думите «членове 107 и 109» и думите «чл. 111» да се заменят с думите «членове 106 и 108», респ. думите «чл. 110».

**Съображения.** С първото изменение се цели изправянето на коректурна грешка, а второто се налага поради промяната в номерацията на текстовете.

26. В чл. 116, изменен съответно в чл. 115, думите: «нарушение на членове 107—110, 113, 114 и 116» се заменят с думата «контрабанда».

**Съображения.** Замянето се прави, защото нарушенията, визирани в посочените членове, представляват състави на нарушенията под общо наименование «контрабанда», каквото е и наименованието на цялата глава.

27. Чл. 120, изменен съответно в чл. 119, да се прередактира така: «За откритите контрабандирани стоки в предприятия, принадлежащи на юридически лица, паричните наказания се налагат на физическите лица — непосредствени извършители на контрабандата — и на предприятията, но от последните се събират само ако физическите лица са неплатежоспособни».

**Съображения.** Измененията се правят, за да се уточни кому се налагат паричните наказания и в кой случай ще отговарят и юридическите лица.

28. В чл. 122, изменен съответно в чл. 121, алинея втора, думите «предвидените правила в членове 171—181» да се заменят с думите «съответните правила».

**Съображения.** Изменението цели препращане общо към закона за наказателното съдопроизводство, без да визира съответните членове, като в случая се избягва едно бъдещо несъответствие между двата закона при евентуално бъдещо създаване на нов закон за наказателното съдопроизводство.

29. В чл. 124, изменен съответно в чл. 123, думите «чл. 129» да се заменят с думите «чл. 128».

**Съображения.** Поради промяната на номерацията на текстовете.

30. В чл. 126, изменен съответно в чл. 125, думата «наказателното» се заменя с думата «гражданското».

**Съображения.** Изменението се допуска поради това, че начинът за извършване съобщаването на съдебните решения и други съдопроизводствени действия е посочен в закона за гражданското съдопроизводство, а не в закона за наказателното съдопроизводство.

31. Чл. 131, изменен съответно в чл. 130, да се прередактира така: «Утвърдените наказателни постановления за налагане глоби или конфискации за контрабанда в размер по-голям от 5.000 лв. подлежат на обжалване по реда на книга VI, глава V, от закона за наказателното съдопроизводство, всички други се обжалват чрез митниците пред митнишко-ревизионната комисия при Министерството на финансите в двуседмичен срок от съобщението. Решенията на митнишко-ревизионната комисия са окончателни и не подлежат на обжалване».

Съдилищата се произнасят по контрабандата и не могат да намаляват конфискациите и глобите, определени въз основа на митнишките тарифи, наложени в утвърдени от Министерството на финансите наказателни постановления.

**Съображения.** Новата редакция се налага поради това, че митнишко-ревизионната комисия при Министерството на финансите, пред която съобразно проекта биха се обжалвали постановленията, с които се налага глоба или конфискация в размер на над 5.000 лв., е една административна юрисдикция и не би следвало тя да се произнася за съставомерността на контрабандата. В противен случай това би представлявало папосно сепаратство, при което издаденото от администрацията постановление би се обжалвало пак пред административна юрисдикция и с това значително биха се намалили границите за обективно правораздаване, за което пък е пълна гаранция общият съд, особено когато се касае за налагане на наказание.

32. В чл. 136, изменен съответно в чл. 135, думите «търговията и продоволствието» да се заменят с думите «външната търговия».

**Съображения.** Същите, изтъкнати в пункт 18 от настоящото.

33. В чл. 147, изменен съответно в чл. 146, думите «30 дни след обнародването му в «Държавен вестник» се заменят с думите «от 1 януари 1949 г.».

**Съображения.** Изменението цели, щото приходите от митнишките сборове, които се предвиждат по новия закон, да бъдат изчислени от 1 януари 1949 г., откогато ще влезе в сила и новият държавен бюджет за 1949 година.

Председател на законодателната комисия: **Д-р Ив. Пашов**

**Председателстващ Атанас Драгиев:** По законопроекта има думата народният представител д-р. Димитър Милков.

**Димитър Милков (з):** (От трибуната) Другарки и другари народни представители! На нашето внимание е представен от д-р. министър на финансите за обсъждане и гласуване законопроект за митниците. Предлагащият законопроект се внася след редицата важни закони, гласувани през последно време от Великото народно събрание, свързани със станалите промени в нашето народно стопанство и отразяващи общата народостопанска политика на нашето Правителство.

Нуждата от нов закон за митниците се чувства отдавна, но след коренното преустройство на нашия стопански живот и поставянето му на нови основи, а особено след направените промени в областта на нашата външна търговия, той е повече от необходим. С преминаването на външната търговия в ръцете на държавата се ликвидира и възможността тя да бъде извор за големи печалби на частни капиталисти, които в миналото по различни пътища печелеха за сметка на държавата и за сметка на народното ни стопанство, като ограбяха ценни блага на нашия трудец се народ. Скъса се с безконтролното внасяне на стоки от частни вносители, които не се ръководеха от интересите на народното ни стопанство и от нуждите на нашия народ, а по различни пътища уреждаха вноса и износа винаги с оглед на по-големи печалби за тях, за да се стигне дотам да се внасят непотребни стоки, които с години не можеха да се пласират и използват, или пък служеха да задоволяват второстепенни народостопански нужди. Вносът и износът в нашата страна се поставят вече на системно-планови начала, като важен сектор от народното ни стопанство, за да се гарантира неговото правилно развитие и нуждите на новото строителство в народната ни република.

С оглед на тия промени в нашия стопански живот и поставянето му на социалистически основи външната търговия добива нов облик и получава нови задачи, коренно различни от тия, които й поставяше частнокапиталистическата система. Разрешението на новите задачи на нашата вносна и износна обмяна, запазването на интересите на народното ни стопанство изменят насоките и началата на нашата митническа политика. Митническият режим за вноса и износа на стоките трябва да се отрази във форми, които съответствуват на новото строителство и изискванията, наложени от бъдещото развитие на народното ни стопанство.

Предлагащият законопроект, който отменя досега действащия закон за митниците като отживял времето си, разрабадва материята цялостно и правилно според станалите преобразования и поставя новите задачи на нашата митническа политика.

Мнозина още мислят, че законът за митниците, чрез който се провежда митническата политика на правителството, има чисто фискален характер и цели, ако не изключително, то предимно, да достави приходи за държавния бюджет. Ако това можеше да се каже при капиталистическата система в нашето стопанство, когато действително митата бяха важно перо за държавния бюджет и митническата политика бе част от общата капиталистическа стопанска политика — за която интересите на народното стопанство като цяло стояха на заден план и неговото развитие се оставяше да се ръководи от стихийността, а търговията да се направлява не от нуждите на консумацията или тия на народното стопанство, а от законите за «търсенето и предлагането» и когато курсът на митническата ни политика и външната ни търговия бяха диктувани от интересите на големите капиталисти и индустриалци, с цел за лични придобивки и за покровителство на редица паразитни предприятия — днес при новото строителство, когато стопанският ни живот взема нови насоки и народното ни стопанство се поставя на социалистически

чески основи и когато за всеки стопански сектор, включително външната ни търговия, се поставят определени задачи — да се подпомага развитието на народното стопанство и да се защитят неговите интереси — безспорно законът за митниците получава повече стопанско значение и с него се провежда една правилна и отговаряща на интересите на народното ни стопанство митническа политика.

Законопроектът за митниците засяга пряко вносната и износната търговия на страната. С него се определят начинът и средствата за внос и износ на стоки, превозването на тия стоки, редът за обмитването и внасянето на митния сбор, контролът върху вноса и износа и събирането на митата. Но това не е всичко. Чрез него, както се каза по-горе, ние провеждаме определената от Правителството митническа политика, която е част от общата стопанска политика на държавата и с която коренно се засяга консумацията на народните маси, когато се касае за стоки, доставяни за пряко потребление, или за изнасяне на такива, а в други случаи се засягат производствените отрасли — индустрия, занаяти, земеделие и др. — когато се отнася за внос на сурови материали, машини и други нужди на тия отрасли, или пък за износ на известни готови произведения.

С прокараните постановления в закона за митниците ние можем да подпомогнем развитието на отделните отрасли на нашето народно стопанство, да защитим интересите на същото и на отделните категории граждани, включени в различните производствени сектори, да насърчим производството на известни артикули за износ или масова консумация, да поевтиним значително известни стоки, произвеждани у нас или внасяни за нуждите на народното ни стопанство, и да улесним вноса и износа на други производствени блага така, че да подпомогнем значително повдигането на благосъстоянието на нашия народ и да насърчим производствените сили на същия.

Нашата митническа политика не може да бъде друга, освен такава, съобразена с развитието и интересите на народното ни стопанство, с интересите на трудеците се, включени в различните отрасли на нашия стопански и културен живот, и да цели укрепването на новото социалистическо строителство, индустриализацията на страната и гарантиране нашата икономическа независимост.

Вярно е, че докато реформите от чисто вътрешен стопански характер се провеждат и реализират от Правителството напълно самостоятелно и независимо от тия в другите държави, то митническата политика и закони почиват на известна взаимност и зависят от тия в другите държави, с които нашето народно стопанство търгува, за да се улеснят, засилят и да укрепнат връзките с тия страни, които са необходими да се поддържат за подпомагане на нашето народно стопанство и задоволяване на неговите нужди с необходимите артикули. За да се отговори на нуждите на народното ни стопанство и неговото развитие, както и съобразявайки се със задачите на нашата външна търговия, с предлагания ни законопроект за митниците се правят съществени подобрения и изменения, които се изразяват в следното.

На първо място, законопроектът е стегнат, обит, добре построен и прегледен и борави с точни и ясни понятия за митнически граници, територия и др., като се уточняват и служебните отговорности и компетенцията на митническите органи.

В законопроекта се засягат повече принципи положения и се уреждат правните отношения между държавата, респективно митниците, от една страна, и предприятията, които представят стоките, от друга. Процесуалните въпроси са изоставени да бъдат уредени с отделен правилник. Също така правят се съществени подобрения относно формалностите при декларирането, обмитването и освобождаването на стоките, с което се опростява и подобрява работата в митниците и се улеснява самата търговия. Ясно се вижда от законопроекта, че е погледнато на нещата повече практически, а не формално, книжно, за да се затруднява обмяната и спъва стопанският живот. Това е напълно оправдано и необходимо, като се има пред вид, че ние нямаме вече частни търговци вносители и износители, а главен представител на външната ни търговия е държавата чрез редица учреждения и вносно-износни центри; че както митниците, така и тия предприятия и учреждения имат обща задача — да защитят интересите на народното ни стопанство, да улеснят неговото снабдяване и подпомогнат неговото развитие. Пред едните и другите е поставена задачата — да се пазят интересите на държавата и улеснява правителствената стопанска политика.

Промененият характер на външната ни търговия и новите задачи на същата са наложили да се предвидят в законопроекта облекчения за временния внос и износ и новоизноса — глава VII от законопроекта. Премахнати са предвидените по-рано специални такси, а с това се улеснява временния внос и износ, който ще даде възможност по-леко и без затруднения да се използват сурови материали и индустриални произведения от страните, с които имаме приятелски и търговски връзки, и ще улесним снабдяването на нашето народно стопанство. А ние знаем колко е важно и необходимо навременното и бързо задоволяване нуждите на народното ни стопанство с такива материали в днешния момент на усилено строителство.

С предлагащия законопроект се разширява и митническият контрол, като се предвижда и проверка на корабите със задгранично плаване. Проверява се не само доставяната стока и посочената такава, но се прави пълна проверка на всички стоки, материали и съоръжения на кораба. С това се цели да се ограничи контрабандирането на стоки и внасянето на за-

бранени такива по различни пътища. С тия изменения се цели предпазването интересите на народното ни стопанство и на самата държава.

В глава XI от предлагания законопроект се предвижда създаването на смесени предприятия — митнически складове — от държавни учреждения и предприятия и кооперативни организации при известни условия и на определени места, които ще се посочат в изработения за целта правилник. В тия складове ще се влагат необмитени стоки за известно време. Това се прави, за да се облекчи митническата служба и облекчат митническите складове, а наред с това да не се затрупват пристанищата със стоки, които да се задържат дълго време поради това, че не могат навреме да бъдат обмитени и освободени.

Правят се също така улеснения на пътниците, които временно преминават границата, като се улеснява пренасянето на необходимите им вещи, провизии и др. без да се обмитват. Това ще бъде подробно изяснено със специална наредба, издадена от министъра на финансите.

В глава 14 на законопроекта се урежда безмитният внос, при който също така се правят значителни облекчения и улеснения. Уточняват се по-добре освобождаваните от митен сбор вносни и износни стоки. Разширява се кръгът, като се улесняват медицински, научни и културни институти в изнасяне на книги, реклами, трудове и др., предназначени за рекламна и научна цел. С това, при началата на взаимност, се цели да се улесни засилването на културните връзки с приятелски страни и да се даде възможност да се рекламира страната ни — нашият бит, постижения и народно стопанство в тия страни.

Освен това дава се право на Министерския съвет да освобождава някои стоки от митни сборове, непосочени в закона, когато това се налага от интереса на народното ни стопанство и е свързано с доказан обществен интерес. Безспорно това е преимущество на закона, тъй като с това се прави същият еластичен, удобен и практически по-лесно приложим, за да се избягват евентуални затруднения и излишни обременявания на такива стоки, които Правителството прецени, че могат да се внасят без мито и представляват действително обществен интерес. Народното ни Правителство, което провежда стопанската политика и строителство в страната, трябва да има възможност бързо да разрешава тия въпроси, когато се касае за задоволяване на обществен интерес и подпомагане на повото строителство.

Най-после със законопроекта е подобрена и наказателната част, където са посочени санкции при нарушения на закона и наказанията за тия нарушения.

Подобрението се състои в това, че при нарушение се прави разлика кога и как е извършено и кой кой прави. При неволни опущения от пътници и други лица санкциите са по-леки, а при случай на умишлена контрабанда и нарушения от лица, които систематически вършат тия нарушения, са по-тежки. Наказанията за първите са намалени, а за последните категории са засилени и увеличени.

С така посочените уточнения, изяснения и подобрения законопроектът за митниците действително отговаря на нуждите на народното ни стопанство, на интересите на нашето ново строителство и улеснява изпълнението на поставените задачи на нашата външна търговия. Чрез прилагането на тоя закон ще може да се проведе митническа политика, отговаряща на насоките на общата правителствена народостопанска политика, ще се подпомогне бързото преобразуване на нашия стопански живот и ще се укрепят неговите социалистически основи. Законопроектът предвижда всички възможности за запазване интересите на народното ни стопанство и подпомага развитието му в насоките, определени в програмата на Отечествения фронт.

От името на парламентарната група на Българския народен земеделски съюз заявявам, че ще гласуваме единодушно законопроекта заедно с предложенията на законодателната комисия. (Ръкоплескания)

**Председателстващ Атанас Драгиев:** Има думата др. министър на финансите проф. д-р Иван Стефанов.

**Министър проф. д-р Иван Стефанов:** (От трибуната) Другари и другарки народни представители! Представеният ви законопроект за митниците представлява една нова преработка по същество на тази материя, като се е държало, разбира се, сметка за новата обстановка, създадена в развитието на нашата външна търговия, и опита, който другаде, главно в Съветския съюз, е могъл да бъде натрупан в последно време относно организацията и провеждането на митническата работа.

Всеки един от вас, който е сравнил текста на законопроекта с текста на досегашния закон за митниците, е виждал, че сегашният законопроект е много съкратен. Той е действително много по-сбит, съдържа само онова, което трябва да бъде включено в един закон за митниците, като всички други разпоредби, процесуални и други такива, са изключени, за да бъдат разработени с правилника към закона.

Но законопроектът не може да бъде и по-кратък от този размер, първо, защото трябва да се разработят някои нови въпроси, които в досегашния закон за митниците не бяха разглеждани, и, второ, защото законът урежда материално-правни отношения, които трябва да бъдат установени законово. Това се налага не само за да се установи една правна сигурност в тази област в страната, но и за да може чужбина да се съобразява с тези материално-правни отношения в търговията си с нас.

Някои нови положения в законопроекта — въпреки неговото значително съкращение в сравнение с досегашния закон за митниците — са например постановленията относно задълженията на корабоначалниците в глава втора, задълженията на превозвачите и санкциите за тяхното провинение в глава осма.

Трябва да изтъкна също така премахването на някои формалности и опростяване работата по митническото оформяване на вноса и износа, които се съдържат в представения законопроект за митниците.

С постановленията в глава 9 например се премахват досегашните митнически декларации, като всички данни, които по-рано трябваше да бъдат включени в декларацията, се оставят да бъдат взети от съответните документи, които придружават стоката, и се изисква само едно заявление от вносителя и износителя, респективно от превозвача, експедитора на пратките. Също така едно опростяване в процедурата е премахването на местните и на централната експортни комисии, като се оставя за първа инстанция Министерството на финансите при обжалване действията на митническите власти и за втора инстанция — митническата ревизионна комисия при Министерството на финансите, която решава окончателно всички жалби.

Законопроектът предвижда също така, митническите тарифи да бъдат приемани и изменявани с указ от Президиума на Великото народно събрание, по предложение, разбира се, на Министерския съвет — както постановява чл. 69.

Със законопроекта за митниците се ликвидира и едно състояние на миналото — митническите посредници. Преценява се, че при сегашната обстановка, при сегашното развитие на вноса и износа у нас не е потребно съществуването на отделни митнически посредници като професионални тъй да се каже специалисти и дейци в тази област, а трябва да се ограничи работата върху хората, които се явяват служители на съответните вносно-износни централни и върху служебните лица, доколкото се касае до пратки на самото население.

При новото положение на нещата, при новата обстановка, разбира се, може да се смята, че отпада този интерес към шмекеруване и към подвеждане на едни стоки с по-голямо мито към други стоки с по-малко мито, което беше главна заслуга на митническите посредници пред техните клиенти.

Освен това със законопроекта се уреждат някои въпроси относно временното внасяне и изнасяне на стоки и се дават общо значители митнически насърчения на транзитираните стоки през наша територия — което, разбира се, е от голям народостопански интерес за нас.

Урежда се материята относно временното изнасяне и паванов внасяне на стоки не само при превоза по вода, когато се минава и към чужди брегове, но и при превоза по сухо.

Едно важно нововъведение е и създаването на смесените митнически складове, в които да се влагат необмитените чуждестранни стоки под надзора на митниците. Предвижда се създаването на такива смесени митнически складове при участието на съответните търговски предприятия на държавата и митническите власти, или пък даже от самите предприятия само. По този начин ще се облекчи значително товарът, който е станал вече почти непоносим за митническите магазини, и ще се избегне задръстването им със стоки, което често пъти води и до значителни щети, както беше случаят с пожара на Бургаското пристанище по-миналата година.

Уредена и значително опростена е материята относно пощенските пратки и пътническия багаж.

В частта на законопроекта, която се отнася да санкциите, се провежда едно разграничение, като се отегняват санкциите за контрабандата, а се облекчават санкциите, които се отнасят до нарушения на митническите закони и разпоредби от случайни нарушители. При това се прави разлика между обикновената и квалифицираната контрабанда, като се увеличават санкциите срещу квалифицираната контрабанда. Предвижда се при това и достатъчно голяма еластичност, за да може санкциите да бъдат действително приложени, а не впоследствие да се налага освобождаването от прекалени глоби или въобще да се получи едно или друго фактическо освобождаване от наложените санкции за нарушения и престъпления срещу закона за митниците.

Едно нововъведение — което впрочем вече го има проведено и в други области — това е, че продажбата на конфискувани предмети или изоставени стоки в митническите магазини може да става не само на публична продаж, а и по начин, който се намери, че е най-целесъобразен в случая, или пък могат да бъдат стоките използвани евентуално за задоволяване потребностите на държавни предприятия и учреждения.

Едно облекчение в общата процедура по този законопроект представлява и постановлението, което предвижда да се освобождават известни вносни и износни пратки от мито и такси с решение на Министерския съвет, вместо, както досега беше предвидено да става, със закон, приет от Народното събрание. Несъмнено е, че при такова положение на нещата ще можем по-лесно да се справим с особити случаи, при което се налага освобождаване от мита и такси, отколкото това ставаше досега, когато трябваше винаги да се гласува закон от Великото народно събрание. Вне от нашата практика си спомняте на няколко пъти такива дребни неща да минават тук в Народното събрание, което съвсем не е нужно, нито пък е целесъобразно.

Ето това са основни положения, които аз исках да изтъкна пред вас. Законопроектът несъмнено урежда по-правилно материята относно работата по обмитването на стоките, работата по тяхното оформяване при преминаването през границата, урежда всички материално-правни отношения напълно задоволително и съобразно с новата обстановка и представлява

една крачка напред в нагаждането на нашето законодателство в стопанската област с Димитровската конституция и с новосъздадената обстановка.

Затова аз ви моля да гласувате законопроекта на първо четене. (Ръкоплескания).

**Председателстващ Атанас Драгиев:** По законопроекта няма записани други оратори, затова ще преминем към гласуване.

Моля ония другари народни представители, които приемат по принцип законопроекта за митниците, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

С това дневният ред на днешното заседание е изчерпан.

Следващото заседание на Великото народно събрание ще се състои утре, 10 декември, 15 ч., със следния дневен ред:

Второ четене на законопроектите:

1. За забраната на договора за наем на изполица и други договори и

2. За митниците.

Моля ония другари народни представители, които са съгласни с прочетения дневен ред, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Обявявам заседанието за закрито.

(Закрито в 17 ч. 55 м.)

Подпредседател: **АТАНАС ДРАГИЕВ**

Секретари: { **ПЪРВА ДИМИТРОВА**  
**ТОДОР ТИХОЛОВ**

Началник на стенографите: **ТОДОР АНГЕЛИЕВ**